

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ

ОПШТИНЕ ВРБАС

БРОЈ 32. ВРБАС 29. ДЕЦЕМБАР 2022. ГОДИНА LVI

163.

На основу члана 9. Закона о планском систему Републике Србије („Службени гласник Републике Србије“, број 30/2018), члана 20. и 32. Закона о локалној самоуправи („Службени гласник Републике Србије“, број 129/07, 83/14, 101/16, 47/18 и 111/21), члана 36. став 1. тачка 4. Статута општине Врбас („Службени лист општине Врбас“, број 26/18 и 9/22) и Одлуке о приступању изради Плана развоја општине Врбас за период од 2022 - 2030. године („Службени лист општине Врбас“, број 13/2021, 31/2021 и 9/22), Скупштина општине Врбас, на седници одржаној 29. децембра 2022. године, донела је

О Д Л У К У О Д О Н О Ш Е Њ У П Л А Н А Р А З В О Ј А О П Ш Т И Н Е В Р Б А С ЗА ПЕРИОД ОД 2022 – 2030. ГОДИНЕ

Члан 1.

Овом Одлуком доноси се План развоја општине Врбас за период 2022-2030. године.

Члан 2.

План развоја општине Врбас за период 2022-2030. године саставни је део ове Одлуке.

Члан 3.

Ова Одлука ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном листу општине Врбас“.

СКУПШТИНА ОПШТИНЕ ВРБАС
Број: 011-89/2022-И/01
Датум: 29. децембра 2022. године
ВРБАС

Председник Скупштине општине,
Сања Жигић, с.р.

ПЛАН РАЗВОЈА ОПШТИНЕ ВРБАС ЗА ПЕРИОД 2022-2030. ГОДИНЕ

Садржај

1. Контекст и процес израде.....
2. Преглед и оцена постојећег стања.....
3. Визија општине Врбас.....
4. Приоритетни циљеви општине Врбас.....
5. Институционални оквир за спровођење плана развоја општине Врбас.....
6. SWOT анализе.....

ЛИСТА СКРАЋЕНИЦА

РС	Република Србија
АПВ	Аутономна Покрајина Војводина
ЕУ	Европска Унија
АРРА	Акредитована регионална развојна агенција
АПР	Агенција за привредне регистре
ИЕП	Инститит за економику пољопривреде
ЈЛС	Јединица локалне самоуправе
ЦОР	Циљеви одрживог развоја
ГИС	Географски информациони систем
ИТ	Информационе технологије
РОБ	Родно одговорно буџетирање
ИОП	Индивидуални образовни план
КЗМ	Канцеларија за младе
ЛАПЕЕ	Локални акциони план за енергетску ефикасност
МРЕ	Министарство рударства и енергетике
SWOT	Акроним енглеских речи: Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats / превод: Снаге, слабости, шансе, претње
ИПАРД	Инструмент претприступне помоћи за рурални развој (енгл. Instrument for Pre-Accession in Rural Development)
ППП	Предшколски припремни програм
ПУ	Предшколска установа
ПВО	Предшколско васпитање и образовање
ИДР	Индекс друштвеног развоја
НВО	Невладине организације
КПЗ	Коришћено пољопривредно земљиште
ЈКП	Јавно комунално предузеће
ЈП	Јавно предузеће

ЈПП	Јавно приватно партнерство
ППГ	Породично пољопривредно газдинство
РПГ	Регистар пољопривредних газдинства
ПГ	Пољопривредно газдинство
ПСС	Пољопривредне стручне службе
МСП	Мала и средња предузећа
КО	Катастарска општина
ЛЕР	Локално-економски развој
ЛАП	Локални акциони план
ПИЦ	Пословни и иновативни центар
УЉР	Управљање људским ресурсима
ОЦД	Организације цивилног друштва
ПП	Просторни план
ПГР	План генералне регулације
ПДР	План детаљне регулације
ЗЖС	Заштита животне средине
ОИЕ	Обновљиви извори енергије
ПТД	Пројектно-техничка документација
ОУ	Општинска управа
ДЗ	Дом здравља
БДП	Бруто домаћи производ
РЗС	Републички завод за статистику

Уводна реч председника

Постављање јасних циљева и добро планирање је у основи сваког успешно обављеног посла. План развоја општине Врбас за период 2022-2030. године је суштински важан развојни документ, који ће у наредном периоду бити главна смерница за развој општине Врбас. Као кровни документ развојног планирања у складу са визијом којој тежимо у периоду од 2022. до 2030. године, План препознаје потребе наше локалне заједнице и дефинише правце у којима треба да усмеравамо будуће инвестиције и има за циљ да трасира одржив и уравнотежен развој наше локалне заједнице у наредном периоду.

У процесу израде Плана развоја општине Врбас од 2022. до 2030. године анализирани су укупни ресурси Општине и одређени приоритетни циљеви и мере које могу да допринесу ефикасном коришћењу потенцијала које имамо.

Концепт развоја општине Врбас заснивамо на циљевима, који пажљиво следе и уважавају стратешке правце развоја Републике Србије, које су дефинисали председник Републике и Влада Србије. Ти циљеви треба да допринесу побољшању квалитета живота наших грађана, кроз отварање нових радних места и даље смањење стопе незапослености; кроз стварање могућности за нова улагања и инвестиције, повезивање наше Општине са другим општинама, градовима и државама у региону, пратећи модерна технолошка достигнућа и примере добре праксе развијених земаља.

Наша тежња је да обезбедимо једнак приступ и унапређење квалитета живота и услова рада становника општине Врбас. Уз посебну захвалност Покрајинском секретаријату за регионални развој, међурегионалну сарадњу и локалну самоуправу, РРА Бачка и тиму за израду Плана, али и свим другима који су на било који начин помогли да се овај процес доведе до краја. Потребно је да одговорно и посвећено приступимо остваривању дефинисаних циљева, који ће учинити да општина Врбас буде место за квалитетан живот свих грађана.

С поштовањем,

Председник општине Врбас
Предраг Ројевић

1. Контекст и процес израде

1.1. Контекст

План развоја локалне самоуправе, у складу са Законом о планском систему, Уредбом о обавезним елементима плана развоја аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе („Сл. гласник РС”, број 107/2020) и Уредбом о методологији управљања јавним политикама, анализи ефеката и садржају појединачних докумената („Сл. Гласник РС”, број 8/2019) и Уредбом о методологији за израду средњорочних планова („Сл. гласник РС”, број 8/2019), представља плански документ најширег обухвата и највишег значаја за јединице локалне самоуправе (ЈЛС).

План развоја ЈЛС је дугорочни документ развојног планирања који за период од најмање седам година усваја скупштина јединице локалне самоуправе (у даљем тексту ЈЛС), а на предлог надлежног извршног органа ЈЛС. Овај план, у складу са Законом, садржи преглед и анализу постојећег стања, визију односно жељено стање, приоритетне циљеве развоја који се желе постићи, као и преглед и кратак опис одговарајућих мера.

Предложене мере се детаљније разрађују средњорочним планом јединице локалне самоуправе и документима јавне политике. Такође, ЈЛС је обавезна да припрема годишњи извештај о спровођењу Плана развоја ЈЛС у поступку прописаном за израду извештаја о спровођењу средњорочног плана. Истеком сваке треће календарске године од доношења, општинско веће ЈЛС утврђује предлог извештаја о учинцима спровођења Плана развоја, који подноси на усвајање скупштини ЈЛС, најкасније у року од шест месеци од истека тог рока.

Приликом израде плана, ЈЛС је дужна да води рачуна о његовој усклађености са планским документима донетим на републичком и покрајинском нивоу, водећи рачуна о изворним надлежностима ЈЛС у домену планирања, прописаних Уставом и законом. С обзиром на то да је урбани развој директно повезан са одрживим економским растом и развојем, рационалним коришћењем земљишта, демографским променама и становањем, саобраћајем и техничком инфраструктуром, животном средином, културним наслеђем и свим осталим областима које су у надлежности ЈЛС, веома је важна усклађеност развојног плана ЈЛС са просторним планом ЈЛС.

Израда Плана развоја општине Врбас финансира се средствима Аутономне покрајине Војводине (АПВ), Покрајинског секретаријата за регионални развој, међурегионалну сарадњу и локалну самоуправу, а спроводи се посредством Акредитоване регионалне развојне агенције Бачка, док је стручну подршку и консултантску помоћ пружио Институт за економику пољопривреде Београд.

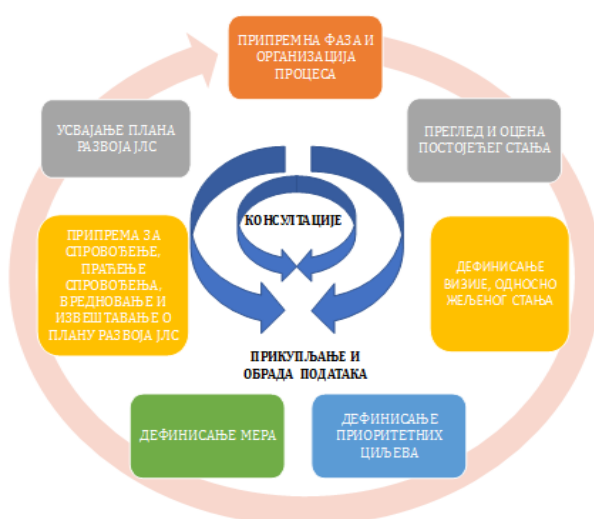
План развоја општине Врбас за период 2022–2030. године је израђен у складу са новим Законом о планском систему.

1.2. Процес израде

Процес израде Плана развоја спроведен је кроз следеће главне фазе:

- Припремна фаза и организација процеса;
- Преглед и оцена постојећег стања;
- Дефинисање визије, односно жељеног стања;
- Дефинисање приоритетних циљева;
- Дефинисање мера;
- Успостављање институционалног оквира за спровођење Плана развоја ЈЛС и
- Усвајање Плана развоја ЈЛС.

ФАЗЕ ИЗРАДЕ ПЛАНОВА РАЗВОЈА ЈЛС

Плански процес је започет на основу Одлуке Скупштине општине Врбас о приступању изради плана развоја, донет је план активности на изради Плана и именован је тим за техничко спровођење целокупаног процеса израде Плана. Након тога, урађена је анализа заинтересованих страна – идентификовани су најважнији актери и анализиран је њихов утицај и значај, као и подручја за која се План израђује. На основу анализе заинтересованих страна, успостављен је *координациони тим* и утврђени чланови радних група, који су укључени у различитим фазама израде документа.

Утврђене су три тематске радне групе на бази тзв. „стубова одрживог развоја”:

- *Прва радна група* је покривала питања из области као што су заштита животне средине, урбанизам и просторно планирање, саобраћај и енергетика;
- *Друга група* је покривала питања из области економског развоја, пољопривреде и тржишта рада и
- *Трећа група* покривала остале области као што су образовање, култура, спорт, омладинска политика, социјална заштита и здравство.

Преглед и оцена постојећег стања као први практичан корак у процесу подразумевао је прикупљање и обраду података из примарних и секундарних извора. У оквиру овог корака, комбинацијом примарних (коришћењем упитника) и секундарних (прикупљањем података из званичне статистике) извора урађене су следеће анализе:

- Анализа економског развоја;
- Социо-економска анализа пољопривреде;
- Анализа сектора заштите животне средине, сектора енергетике, сектора саобраћаја и комуникације, сектора урбанизма, просторног планирања и грађевинарства;
- Анализа области друштвеног развоја и
- Анализа капацитета општине за финансирање приоритетних праваца развоја.

Поред тога, направљена је и веза са **Циљевима одрживог развоја (Агенда 2030)**, односно урађена је локализација циљева и индикатора циљева одрживог развоја¹. ЈЛС у процесу дефинисања приоритетних циљева и мера у оквиру Плана развоја има обавезу да исте представи и у контексту доприноса циљевима одрживог развоја. Општина Врбас је приликом дефинисања приоритетних програма и пројеката, као и показатеља исхода, водила рачуна о локализацији циљева одрживог развоја јасно наглашавајући везу. Приликом одабира програма и пројеката општина Врбас се примарно водила питањем које су то мере значајне у локалном контексту, а чија имплементација доприноси постизању једног или више циљева одрживог развоја.

¹ *Агенда 2030.* је усвојена на самиту Уједињених нација одржаном 2015. године и представља јединствену стратегију која подразумева мобилизацију ресурса свих држава, како би били остварени циљеви до 2030. Агенду чини 17 циљева, и у оквиру њих 169 потциљева мерених уз помоћ 231 показатеља, којима се дају смернице свим државама које је потребно да их усвоје и прилагоде сопственим приоритетима. Циљеви одрживог развоја се спроводе не само на националном, већ и на регионалном и локалном нивоу, а прилагођавање глобалних циљева нижим нивоима планирања посматра се као „локализација циљева одрживог развоја”. Локализација се односи на то да локалне власти у процесу планирања подржавају циљеве одрживог развоја акцијама одоздо према горе и да заједно са представницима цивилног и приватног сектора локализују глобалне циљеве и стављају их у локални контекст, односно интегришу их у планове развоја своје локалне заједнице.

Циљеви одрживог развоја

Допринос остваривању циљева одрживог развоја је процес који је у потпуности компатибилан са процесом приступања Републике Србије Европској унији (ЕУ). Постизањем циљева одрживог развоја, земље кандидати за чланство у ЕУ истовремено испуњавају своју обавезу ка приступању ЕУ, тј. спровођење циљева одрживог развоја подржава процес интеграције у ЕУ, јер су циљеви одрживог развоја компатибилни са ЕУ преговарачким поглављима.

Анализа постојећег стања завршена је израдом тзв. SWOT матрице, која је развијена на радионици на којој су учествовали чланови радних група за израду Плана развоја.

Након завршетка овог процеса кренуло се у следеће кораке, као што су дефинисање визије и приоритетних циљева и мера, како кроз радионице, тако и кроз консултације са тематским групама. Одржана су три круга консултација са тематским радним групама, онлајн консултације, као и завршне консултације са Координационим тимом.

Визија која представља изјаву о жељеном стању у будућности, добијена је током процеса консултација на састанцима тематских радних група. Она је дефинисана, тако да с једне стране буде концизна, инспиративна и амбициозна, а са друге стране достижна и корисна за следећи корак – дефинисање приоритетних циљева развоја.

Приоритетни циљеви су пројекције жељеног стања које доприносе остварењу визије, а постижу се спровођењем мера, односно групе мера, при чему се свака мера, односно група мера обавезно везује за конкретан посебан циљ. Приоритетни циљеви су утврђени тако да буду специфични, мерљиви, достижни, реални и временски одређени, а на нивоу сваког циља дефинисани су показатељи исхода.

Мере представљају активности чије се предузимање планира ради остварења приоритетних циљева, односно достизања постављене визије. Оне могу бити различите по својој врсти и начину деловања, а за остварење постављеног циља потребна је

реализација једне или више мера, које могу бити међусобно условљене. У кратком опису мера одређен је очекивани временски рок за остваривање мера (кратки – у прве две године спровођења Плана, средњи – од треће до пете године, и дуги – од шесте до осме године спровођења) као и одговорна страна за спровођење мера. Такође, утврђени су и очекивани извори за финансирање мера.

Дефинисање оквира за праћење, евалуацију и извештавање са структуром одговорности је завршни корак у изради документа и састоји се од дефинисања активности и одређивање одговорности за спровођење плана развоја. Оно укључује процесе праћења спровођења, извештавање о процесу спровођења и оцену спровођења плана развоја.

На крају, последњу фазу представља фаза **усвајања плана**, где тако дефинисан план развоја након завршних консултација усваја веће ЈЛС које га подноси на јавну расправу након чијег се спровођења предлог плана подноси на **усвајање скупштини општине**. По усвајању План развоја објављује се на званичној интернет страници општине Врбас.

2. Преглед и оцена постојећег стања

2.1. Социо-економска анализа општине Врбас – извод²

Уводни подаци

Општина Врбас је смештена у Јужнобачком управном округу у АП Војводини на северозападу Републике Србије. Општина има веома повољан географско-саобраћајни положај, јер у непосредној близини општине пролази аутопут Е-75 који је Европски коридор 10, а преко њене територије пролази и железнички путни правац, који повезује градове Београд – Будимпешту – Беч, који представља важну железничку саобраћајницу, јер повезује 3 главна града у три државе. Такође, преко Општине се простире и мрежа путева: Сомбор – Врбас – Бечеј, Врбас – Бачка Паланка и Врбас – Суботица. Кроз општину Врбас пролазе и канали који су део хидросистема Дунав – Тиса – Дунав. Просторно Општина је омеђена са општином Мали Иђош на северу, општином Србобран на истоку, општином Темерин на југоистоку, као и градом Новим Садом и општином Бачки Петровац на југу, односно општином Бачка Паланка на југозападу, општином Озаци на западу и општином Кулом на северозападу. Општина Врбас се простире у виду правоугаоне траке у правцу Великог бачког канала, у подножју тзв. „Телечке заравни” и делимично на њеним падинама. Општина Врбас се налази на следећим координатама: 45° 34' 10" северне географске ширине и 19° 38' 16" источне географске дужине.

² Цела социо-економска анализа налази се у прилогу.

Слика 1. Положај општине Врбас у Републици Србији

Општина Врбас је мултинационална и мултикултурална средина. Према резултатима *Пописа становништва* из 2011. године, на територији општине Врбас живело је 42.092 становника. По етничком саставу највише има Срба 23.251 становника, затим Црногорци 7.353 становника, Русини 3.375, Мађари 2.464 становника итд. Општину Врбас чини укупно 7 насеља: урбано насеље Врбас (24.112 становника), Куцура (4.348 становника), Змајево (3.926 становника), Бачко Добро Поље (3.541 становника), Равно Село (3.107 становника) и Савино Село (2.957 становника) и Косанчић (101 становник).

Извор: https://sr.wikipedia.org/sr-el/Општина_Врбас

Према првим писаним документима Врбас се спомиње 1387. године. Међутим, историја места је много дужа. Неолитска насеља су констатована још око (5000–2500. г.п.н.е.). У бронзаном добу (1800–800. г.п.н.е.) констатовано је насеље са некрополом недалеко од Чарнока, као и мање насеље на северној, левој обали Црне баре. Археолошко веома значајно налазиште је из млађег гвозденог доба (4. в.п.н.е. – 1. в.н.е.) на локалитету Чарнок – Бачко Добро Поље. Чарнок је келтски опидум (земљано утврђење) које првенствено представља трговачки центар, а касније добија и одбрамбену улогу.

У периоду од 4. века н.е. у ово подручје се досељава велики број народа. Најдуже су боравили Авари иза којих је остала некропола на локалитету „Полет”. Сам почетак 4. века означава крај доминације Авара и еру Франака. Затим подручје насељавају Бугари. Крајем 9. века у Панонску низију стижу угарска племена.

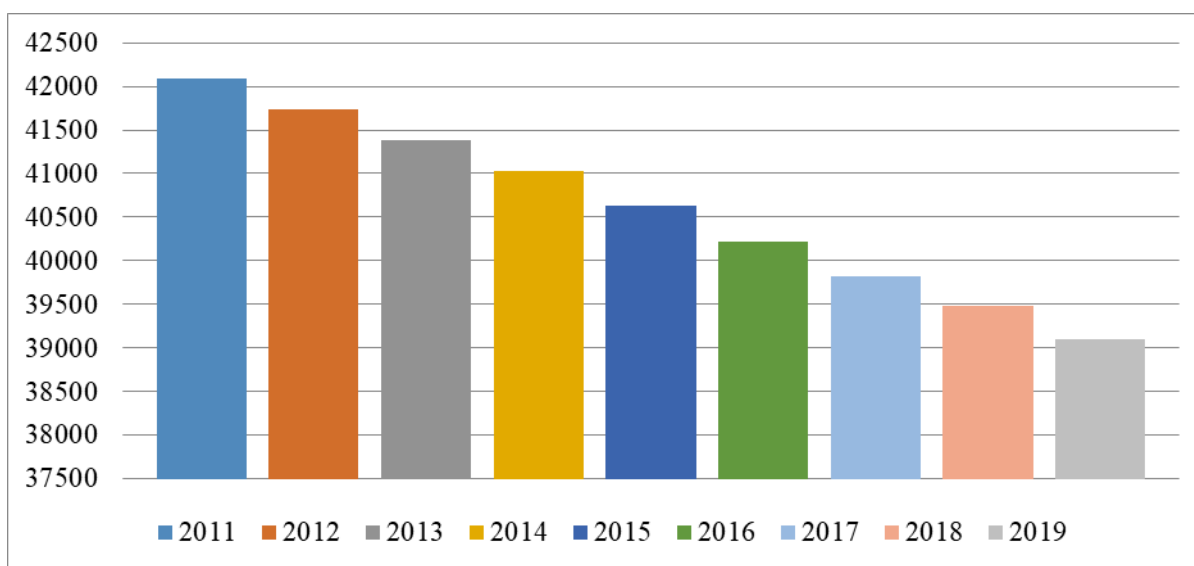
Према писаним подацима подручје су углавном насељавали Срби, који су због различитих разлога напуштали ово подручје (ратови, поплаве, различите болести итд.). Од 1720. године почињу велике промене у етничким односима у Бачкој. Срби мигрирају у Русију, а у подручје данашње Војводине почињу да се насељавају Русини, Немци, Мађари итд.

Као важан чинилац у привредном развоју Врбаса, узима се прокопавање канала и изградња железничке пруге Нови Сад – Суботица. То је условило и раст инфраструктуре места, отварале су се школе, јачало занатство и трговина. Почетак 20. века карактерише јачање радничке класе која се организује у синдикате који почињу да се боре за своја права.

Демографија

Резултати *Пописа из 2011. године*, као и процене за наредне године, указују на присуство и повећање интензитета неповољних демографских појава и процеса са којима се већ деценијама суочава Србија. Приметно је смањење укупног броја становника, природна депопулација, миграциони процеси и демографско старење које детерминише прилично ограничавајући популациони оквир формирања радног контингента, а самим тим и активног становништва (са 42.092 становника у 2011. на 39.099 становника у 2019. години). Број становника у општини Врбас се, у периоду 2011–2019. године, смањио за 7,11 % (Графикон 1).

Графикон 1. Број становника у општини Врбас, у периоду 2012–2019. године

Извор: Општине у Србији, РЗС, 2020.

Подаци о старосној структури становништва према *Попису 2011. године* показују да: 13.791 становника (22,57%) популација чини преко 60 година, деце и омладине до 19 година има 9.138, што чини (21,71%) укупне популације Општине. Пад укупног броја становника, ниска стопа наталитета и фертилитета, негативан природни прираштај -8,0 (виши од војвођанског просека -4,7), као и висок индекс старења су карактеристике општинске популације (Табела 1).

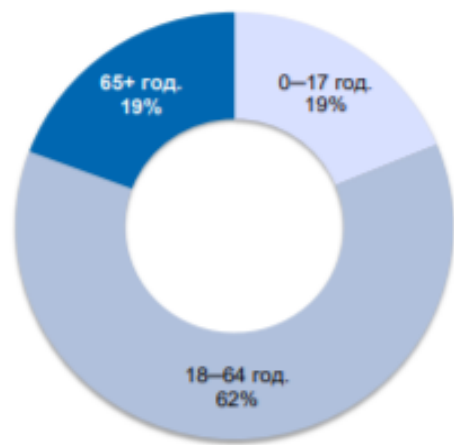
Табела 1. Основни демографски подаци, упоредни приказ (2019. година)

Опис	Врбас	Јужнобачка област	Република Србија
Број становника	39.099	618.829	6.945.235
Просечан број чланова домаћинства	2,99	2,7	2,9
Стопа природног прираштаја	-8,0	-2,0	-5,3
Очекивано трајање живота живорођених	74	75	74
Просечна старост	42	44,5	44,7
Индекс старења	126	138,57	144,05
% проценат деце старости од 0–14	15,35	15,54	14,54
% проценат становништва радног узраста	65,68	65,91	65,02
% 65+ у укупном становништву	19	18	19

Извор: Девинфо, РЗС, 2020.

У 2020. години, укупан број становника је био 38.658 лица, са густином насељености од 103 становника/км². Стопа природног прираштаја је била -8, умрлих 17, а живорођених 9.

Слика 2. Становништво према старосним групама у 2020. години.

Просечна старост становништва је 42 године, са индексом старења 126. Просечан број чланова домаћинства је 2,99. Према старосној структури, млађе становништво (од 0 до 17 година) и становништво старије од 65 година је заступљено са истим уделом од 19% у односу на укупан број становника општине Врбас.

Пунолетно становништво општине Врбас, које се налази у групи од 18–64 године је најзаступљенија старосна група и чини 62% укупног броја становника Општине (Слика 2).

Извор: Витална статистика, 2020.

Организациона структура Општине

Локална самоуправа општине Врбас организована је у складу са Законом о локалној самоуправи и то Статутом општине Врбас и другим законским актима и одлукама општине Врбас. Органи општине Врбас су: Скупштина општине, Председник општине, Општинско веће и Општинска управа.

Скупштина општине је највиши орган општине, који врши основне функције локалне власти, утврђене Уставом, законом и Статутом. Скупштину општине чини 36 одборника, које бирају грађани на непосредним изборима, тајним гласањем, у складу са законом и Статутом општине Врбас. Скупштина општине на својим седницама доноси правне акте и одлуке који су неопходни за функционисање локалне самоуправе. Између осталих, најважнији послови који спадају у домен Скупштине општине, везани су за доношење Статута општине, управљање буџетом, оснивање и надзор комуналних и других јавних предузећа, као и постављање руководећих кадрова у јавним институцијама. Пословником Скупштине општине формирано је укупно 7 сталних радних тела и то: Савет за буџет, финансије и привреду, Савет за урбанизам,

стамбено-комуналне делатности и заштиту животне средине, Савет за друштвене делатности, Комисија за статутарна питања, организацију и нормативна акта Скупштине, Комисија за кадровска, административна питања и радне односе, Мандатно-имунитетна комисија, Комисија за представке и жалбе и Комисија за родну равноправност Скупштине Општине Врбас.

Председник општине има извршну функцију у општини. У оквиру своје функције и надлежности, Председник општине обавља низ послова, од којих треба споменути најважније: представља и заступа општину, усмерава и усклађује рад Општинске управе, предлаже начин решавања питања о којима одлучује Скупштина општине, наредбодавац је за извршење буџета и председава седницама Општинског већа.

Општинско веће чине председник Општине, заменик председника Општине, као и 7 чланова Општинског већа. Председник Општине је председник Општинског већа. Заменик председника Општине је члан Општинског већа по функцији.

Општинско веће, у оквиру своје надлежности предлаже Статут, буџет и друге одлуке и акте које доноси Скупштина, непосредно извршава и стара се о извршавању одлука и других аката Скупштине општине, врши контролно надзорну функцију над радом Општинске управе и утврђује законитост донесених аката Општинске управе.

Општинска управа, као јединствена служба образује се за непосредно спровођење и извршавање закона, општинских и других прописа, као и омогућавање остваривања права грађана.

Општинска управа, као орган локалне самоуправе, надлежна је за припрему нацрта прописа и других аката, за извршавање одлука Скупштине општине и Председника општина, решава у управном поступку у првом степену о правима и дужностима грађана, предузећа, установа и других организација о управним стварима из надлежности општине, за вршење надзора над реализацијом прописа и других општих аката Скупштине општине, за обављање стручних и других послова које утврди Скупштина општине и Председник општине. Општинска управа има обавезу да грађанима омогући брзо и делотворно остваривање њихових права и обавеза, да даје потребне податке и обавештења и да пружи одговарајућу правну помоћ.

Послове правне заштите имовинских права и интереса Општине обавља Правобранилаштво општине. Образовање, уређење и организација, као и друга питања од значаја за рад Правобранилаштва општине, утврђују се одлуком Скупштине општине у складу са основама за уређење и организацију правобранилаштва прописаних посебним законом. Новчана средства за рад Правобранилаштва општине обезбеђују се у буџету општине.

У Општинској управи је запослено 131 радника у сталном радном односу, на неодређено. Основне организационе јединице су: Одељење за управу и управљање људским

ресурсима; Одељење за друштвене делатности; Одељење за финансије и буџет; Одељење за пољопривреду, привреду и локални економски развој и туризам; Одељење за урбанизам и просторно планирање, стамбено комуналне послове и заштиту животне средине; Одељење за инспекцијске послове; Одељење за локалне јавне приходе; Служба Скупштине општине; Служба председника општине и Општинског већа и Кабинет председника Општине.

Општина Врбас је оснивач следећих јавних институција, предузећа и установа: Културни центар Врбаса, Јавна библиотека „Данило Киш” Врбас, Предшколска установа „Бошко Буха”, Центар за физичку културу „Драго Јововић” Врбас, Центар за социјални рад, Јавно комунално предузеће „Стандард” Врбас, ЈП „ВРБАС ГАС”, Јавно комунално предузеће „Комуналац Врбас”, ЈКП „Пречистач Врбас-Кула” Врбас – Кула Врбас, Апотекарска установа „Врбас”, Јавна агенција за зоохигијену и пољопривреду општине Врбас, Туристичка организација општине Врбас. У складу са Законом о локалној самоуправи и Статутом општине Врбас на подручју општине Врбас функционише 8 месних заједница.

Општина Врбас један је од оснивача Регионалне развојне агенције Бачка.

Степен развијености и привредне делатности

Општина Врбас је релативно густо насељена општина која се налази у Аутономној покрајини Војводини и припада Јужнобачком управном округу. Простире се на површини од 376 км². Општина обухвата 7 насељених места: град Врбас, Бачко Добро Поље, Змајево, Косанчић, Куцура, Равно Село и Савино Село.

Општина има веома повољан географски положај. Општина Врбас, а посебно градско насеље Врбас, налази се на раскрсници важних путева различитих видова саобраћаја, који је повезују са свим деловима Војводине и Србије.

Општина Врбас је званично према Уредби о утврђивању јединствене листе развијености региона и јединица локалне самоуправе из 2014. године сврстана у I групу развијености.

Општина Врбас представља индустријски центар у Војводини, са акцентом на прехрамбеној индустрији, због богате сировинске базе општине и регије у којој се налази. У сваком насељу општине налази се једно до три предузећа чија је делатност непосредна пољопривредна производња. Пољопривреда у општини Врбас, са постојећом површином пољопривредног земљишта, има значајан потенцијал развоја. Најзаступљенији су ратарство и сточарство. Општина располаже земљиштем које карактерише изванредан педолошки састав, као и повољна структура површина. Од укупних земљишних површина 90,07 % чини плодно земљиште.

Велики значај пољопривреде условио је да главни предмет трговине у општини Врбас буду пољопривредни производи, а нарочито житарице и производи сточарства.

Према наводима Општинске управе број припремљених просторно-планских докумената за изградњу савремених инфраструктурних мрежа и објеката је следећи: 1, односно 1 измењен

Просторни план, затим 6, односно 4 измењена плана генералне регулације и 16 планова детаљне регулације, а у плану је израда пројектно-техничке документације.

Општина располаже значајним природним потенцијалом за развој туризма као што су природна добра, очувана природна средина, заштићено културно наслеђе и бројне традиционалне манифестације.

Природни ресурси

Географски положај општине Врбас је изузетно повољан. У погледу рељефа, територија Општине се простире на лесној заравни и лесној тераси, на надморској висини 81–104 м. Клима је умерено-континентална са јасно израженим годишњим добима. Ливадска карбонатна црница је доминантни тип земљишта на 26.215 ха (69,8%) а после ње чернозем на 10.326 ха (27,5%). Општину карактерише и изузетно богатство у водним ресурсима који се јављају у виду површинских и подземних вода у оквиру којих су присутне и термоминералне воде.

На територији општине Врбас постоје могућности за коришћење обновљивих извора енергије, њихова примена је у порасту. Енергија биомасе се мало користи. Коришћење сунчеве енергије, енергије ветра и геотермалне енергије је, такође занемарљиво.

2.1.1. Животна средина и комунална инфраструктура

Подручје општине Врбас спада у подручја са локалитетима деградиране животне средине, са негативним утицајима на човека, биљни и животињски свет и квалитет живота.

Систем водоснабдевања обухвата шест независних водоводних система, посебан систем за свако насеље. Поред јавног водовода, већа индустријска постројења у насељу располажу сопственим изворима водоснабдевања (микроводоводни системи).

На водоводну мрежу прикључено је 15.804 домаћинства, што чини 100% од укупног броја домаћинства Општине. Квалитет пијаће воде из јавног градског водовода је задовољавајући, иако постоје мања одступања када је у питању микробиолошка исправност воде за пиће.

На канализациону мрежу прикључено је укупно 6.349 домаћинства, што чини 44,99% од укупног броја домаћинства на подручју Општине.

Више од половине отпадних вода из домаћинства испусти се у септичке јаме, а преостале отпадне воде у канализациону мрежу, одакле се одводе на постројење за пречишћавање отпадних вода и након тога испуштају у каналску мрежу. Део индустријских отпадних вода пролази кроз канализациону мрежу и одводи на постројење за пречишћавање отпадних вода, док се део испушта директно у каналску мрежу.

Кроз Општину пролази Велики бачки канал, који је веома загађен отпадним водама различитог састава и порекла (највише радом индустријских капацитета).

Проблем управљања чврстим комуналним отпадом на подручју Општине је изражен. Главна депонија је несанитарна, лоцирана поред пута Нови Сад – Врбас. Осим главне депоније, постоји више дивљих депонија/сметлишта, које се спонтано стварају у насељима Општине. Одељење за инспекцијске послове Општинске управе налаже по пријавама грађана кроз систем 48 сати или gReact апликације Министарства заштите животне средине чишћење дивљих депонија и врши надзор над истим. Примарна сепарација отпада је делимично заступљена (ПЕТ амбалажа).

Општина Врбас је усвојила Одлуку о доношењу Регионалног плана управљања отпадом за град Нови Сад и општине Бачка Паланка, Бачки Петровац, Беочин, Жабал, Србобран, Темерин и Врбас за период 2019-2028. године. План предвиђа трансфер станицу у Врбасу са простором за рециклажно двориште и простором за постројење за компостирање зеленог отпада. Тренутно је у фази израде Локални план управљања отпадом за општину Врбас.

Инфраструктура

Саобраћајно-комуникативни значај општине Врбас проистиче из њеног географског положаја (лоцирана је у средишту Бачке, уз релативну близину појединих регионалних и обласних центара, попут Новог Сада, Београда, Суботице или Сомбора), директног ослањања на Европски коридор 10 и близине Европског коридора 7 (река Дунав). Иако су на територији Општине расположиви ресурси за експлоатацију већине видова саобраћаја, тренутно је друмском саобраћају додељена примарна важност.

Мрежу друмских саобраћајница на територији општине Врбас сачињавају државни путни правци I и II реда, као и општински категорисани и некатегорисани путеви. Државни путеви су најчешће у функцији примарних општинских саобраћајница, тако да проласком кроз центре насељених места интензитетом транзитног саобраћаја угрожавају одвијање интерног насељског саобраћаја, негативно утичући на параметре екологије и безбедности саобраћаја. На територији општине Врбас физички постоје два пружна коридора у функцији превоза људи и терета. Један је део магистралног једноколосечног међународног пружног правца бр. 2 на правцу Београд – Нови Сад – Суботица – гранични прелаз са Мађарском – Келебија (пруга је електрифицирана), док други представља регионални пружни правац бр. 33 Бечеј – Сомбор (пруга није електрифицирана).

Значајан природни и привредни ресурс за Општину представља мрежа канала у хидросистему ДТД. Канали омогућавају пловидбу бродова депласмана 500–1.000 тона. Просторни план Општине дефинише пристаниште у Врбасу као основни терминал водног транспорта.

Општина Врбас се сматра нето увозником електричне енергије. У функцији снабдевања електричном енергијом иницијално је трансформаторска станица (ТС) Србобран (220/110 kV) од које полазе високонапонски далеководи 110 kV до преносних трансформаторских станица: ТС Врбас 1 (110/20 kV) са два трансформатора укупне инсталисане снаге 63 MVA

и ТС Врбас 2 (110/20 kV) са трансформатором укупне инсталисане снаге 31,5 MVA. Даља дистрибуција електричне енергије до свих насеља општине врши се преко дистрибутивних средњенапонских далековаода 20 kV, који полазе од ТС Врбас 1 и ТС Врбас 2 и завршавају у појединачним типским дистрибутивним трафостаницама 20/0,4 kV, лоцираним у сваком насељеном месту Општине. Преко дистрибутивне нисконапонске 0,4 kV електричне мреже, врши се снабдевање електричном енергијом крајњих потрошача. Сва насељена места општине Врбас су електрификована. Капацитет расположиве дистрибутивне мреже и трансформаторских станица генерално задовољава садашње потребе потрошача.

Сва насељена места Општине покривена су гасоводном мрежом. Од ГМРС Врбас до расположивих МРС (у насељеним местима или поседу великих привредних потрошача) спроведен је преносни гасовод средњег притиска (8–12 бара), док је од сваке МРС спроведена дистрибутивна гасоводна мрежа ниског притиска (8–4 бара) која је у функцији испоруке земног гаса крајњим потрошачима (домаћинства и мали привредни потрошачи). Расположиви гасни системи на територији Општине су капацитетом и дисперзијом гасоводне мреже, техничким карактеристикама и енергетском ефикасношћу, те утицајем на стање животне средине на врло задовољавајућем нивоу.

На територији општине Врбас организована испорука топлотне енергије (даљинско грејање) присутна је само у насељеном месту Врбас. Инсталирана опрема за производњу и инсталације за дистрибуцију топлотне енергије су генерално у задовољавајућем стању. Након закључења Јавног уговора о јавно приватном партнерству за уговорну испоруку топлотне енергије уз реконструкцију система за производњу топлоте, стање инсталација и опреме за производњу и дистрибуцију топлотне енергије је побољшано јер је дошло до уградње гасних генератора који као енергент користе природни гас уместо мазута, али је и даље остао нерешен проблем дотрајале дистрибутивне мреже и неопходне реконструкције и аутоматизације постојећих подстанца.

Сва насељена места Општине покривена су мрежом фиксне телефоније, а њено функционисање је задовољавајуће. Скоро комплетна територија општине Врбас покривена је сигналом мобилне телефоније, сва три оператера мобилне телефоније активна су на територији Републике, при чему је јачина доступног сигнала генерално задовољавајућа. Иако су асортиман и квалитет услуга пружених од ЈП „Поште Србије” у великој мери усклађени са захтевима крајњих корисника, потенцијално се отвара питање потребе додатних испостава у насељеним местима општине са већим бројем становника. На територији општине Врбас послује неколико привредних субјеката (провајдера) који нуде услуге везане за интернет саобраћај и кабловски дистрибутивни систем. Унутар општине постоји једна емисиона ТВ станица регионалног карактера (ТВ Бачка), као и две радио станице регионалног карактера (Радио Врбас и Радио Fantasy Naxi). Општинска управа Врбаса располаже скоро потпуно имплементираним WEB порталом за Е-управу.

2.1.2. Друштвени развој

Образовање, здравство, култура и спорт

Општина Врбас према степену развијености званично је сврстана у прву групу, односно међу 20 локалних самоуправа чији је степен развијености изнад републичког просека.³ Друштвени развој општине Врбас мерен *индексом друштвеног развоја* (ИДР) градова и општина, износио је 2018. године 52,22 (нпр. најнижи је Гаџин Хан 30,5 и Мало Црниће 33,7; највиши Нови Београд 63,9 и Врачар 65,4).

Према *Попису становништва, домаћинства и станова*, РЗС, 2011, у општини Врбас је 2,4% женског и 0,6% мушког становништва *неписмено*, од тога је изразито доминантна категорија жена 65+. Од укупног броја неписмених, 0,7% је из градских насеља, а 2,6% из осталих. Школска спрема је лошија од просека Републике код високог и вишег, а боља код средњег образовања, а истовремено је мањи број становника само са основном школом.

Предшколска установа „Бошко Буха” је једина предшколска установа на територији општине Врбас. Установа располаже са 5.600 м² у 12 објеката, са 58 радних соба. Објекти су, у целини гледано, у добром стању, неки су адаптирани а некима предстоји адаптација, а у 2 објекта су спроведене мере енергетске ефикасности кроз пројекат Енергетска ефикасност и управљање енергијом у општинама у Србији..

У општини Врбас, налазе се следеће основне школе: ОШ „Светозар Милетић” (у току су радови на спровођењу мера енергетске ефикасности кроз пројекат Енергетска ефикасност и управљање енергијом у општинама у Србији), ОШ „20 октобар”, ОШ „Петар Петровић Његош”, ОШ „Братство јединство” у Врбасу; ОШ „Вук Караџић” у Бачком Добром Пољу; ОШ „Бранко Радичевић” у Савином Селу; ОШ „Бранко Радичевић” у Равном Селу; ОШ „Јован Јовановић Змај” у Змајеву и ОШ „Братство јединство” у Куцури. У Врбасу ради и Основна музичка школа. Постоје три средње школе у Врбасу: Гимназија „Жарко Зрењанин” (спада у три најстарије школе овог типа у земљи); Средња стручна школа „4. јули” (са шест образовна профила, међу којима постоје и одељења за ученике са сметњама у развоју) и Приватна средња стручна медицинска школа „Козма и Дамјан” (са два образовна профила).

У Врбасу је 1955. године основан Дом народног здравља. Нови објекат је саграђен 1969. године и на тај начин су створени услови за унапређење примарне здравствене заштите. Здравствени центри су укинута 2005. године и настају три правна лица: Општа болница Врбас, Дом здравља „Вељко Влаховић” и Апотекарска установа „Врбас”. Општа болница је установа за секундарну здравствену заштиту становништва. Основана је 2008. године раздвајањем од Дома здравља „Вељко Влаховић”. Пружа секундарну здравствену заштиту становништву на територији у општинама Врбас, Србобран, Бечеј, Мали Иђош, Бач, Бачка

³ <https://ras.gov.rs/uploads/2019/01/uredba-o-utvrdivanju-jedinstvene-liste-razvijenosti-regiona-i-jedinica-l-2.pdf>

Паланка, Кула и насељеним местима Руски Крстур и Липар. У оквиру болнице ради 25 амбуланти. Од 2008. године Дом здравља „Вељко Влаховић” радио је као самостално правно лице чији је оснивач била општина Врбас (од 2019. године АП Војводина је преузела оснивачка права над ДЗ), а обавља здравствену заштиту на примарном нивоу. У општини постоје здравствене станице у свих пет насељених места. Апотекарска установа Врбас у граду има 2 апотеке и 2 јединице за издавање готових лекова, а у Куцури, Савином Селу, Равном Селу, Змајеву и Бачком Добром Пољу су јединице за издавање готових лекова.

Културни центар Врбаса основан је 1968. године, а под овим именом ради од 2002. године. Културни центар представља матичну установу културе за сва места у Општини. У власништву Културног центра налазе се и домови културе по насељеним местима, Галерија и биоскоп у Врбасу. Од оснивања се Културни центар бавио низом делатности из области културе као што су музејска, галеријска, књижевно-трибинска, издавачко-фестивалска, фолклорно-балетска и рецитаторско-драмска. У галерији су излагана дела познатих аутора, а и данас излажу и признати и талентовани уметници.

Библиотека је основана 1962. године од стране СО Врбас. Од 1990. године носи садашње име, Јавна библиотека „Данило Киш”. Од 2001. године води се електронски каталог, али још увек није комплетиран и за то ће требати још неколико година. Библиотека има више од 3.500 активних чланова, располаже са фондом од преко 113.000 књига. Од 2016. године Библиотека је прикључена на академску мрежу Србије (библиотека је покривена WiFi сигналом), чиме је постигнут стабилнији и бржи приступ интернету. Интернет имају и огранци библиотеке у насељеним местима. Библиотека је издавач Часописа „Траг”, једног од најпознатијих часописа у српској књижевној периодици.

Физичка култура и спорт у општини Врбас имају дугу традицију, масовно се упражњавају, од најмлађих до професионалних спортиста. Центар за физичку културу „Драго Јововић” рађен је у фазама током 70-тих и 80-тих година прошлог века. У склопу центра су површине од преко 42.000 м² отвореног и 8.500 м² затвореног простора. Овај изузетан комплекс комплетирао је понуду 2013. године, када је изграђен објект за смештај. Капацитет објекта је 24 смештајне јединице са 47 кревета, а има и конференцијску салу и паркинг. У склопу центра на располагању је и ресторан са кухињом. У Врбасу постоје два *фудбалска игралишта* са 4 помоћна терена. У осталим насељима Општине постоје *фудбалска игралишта* и *отворени терени за рукомет и кошарку*.

Безбедност и социјална заштита

У сарадњи са Полицијском станицом Врбас и Општином све основне школе општине Врбас организују школске патроле састављене од радника школе.

Социјална заштита општине Врбас обухвата два аспекта. Први се односи на *услуге социјалне заштите и новчана давања на националном нивоу*, док се други аспект односи на *услуге социјалне заштите и новчана давања на локалном нивоу*. Центар за социјални рад општине

Врбас има овлашћења и обавезу спровођења социјалне и породично-правне заштите грађана на територији општине Врбас. Права на социјалну заштиту обезбеђују се пружањем услуга социјалне заштите и материјалном подршком. Геронтолошки центар Врбас, као установа социјалне заштите, пружа услугу смештаја старијих и одраслих лица. Поред услуге смештаја, Геронтолошки центар Врбас пружа и дневне услуге у заједници: помоћ у кући и кућна нега и Клуб за стара лица. Ове услуге функционишу у оквиру Службе ванинституционалне социјалне заштите, која се финансира из буџета локалне самоуправе.

Црвени крст Врбас је организација од посебног интереса за локалну заједницу. Црвени крст реализује: програм добровољног давалаштва; програм деловања у несрећама; здравствено-васпитну делатност; социјалну делатност, а волонтерску службу чини 50 волонтера.

Млади

Општина може да се похвали формираном *Канцеларијом за младе (КЗМ)* која реализује политику, програме и пројекте за младе⁴. На подручју општине Врбас је током 2020. године било 38.654 становника, где млади чине 17,5% (што је изнад просека Србије 16,4%).⁵

Развијеност невладиног сектора

На територији општине Врбас функционишу бројне организације цивилног друштва и невладиног сектора. Невладине организације (НВО) баве се афирмацијом спорта и рекреације, социјалним давањима, верским организацијама, националним мањинама и сл. Дотације невладиним организацијама чине 2% укупног буџета Општине. Највећа издвајања реализована су у оквиру Програма 14 и чине око 83% укупних издвајања за дотације НВО. Ово показује да је Општина у средиште свог развоја ставила спорт и рекреацију. Такође, Општина је део средстава издвојила и за верске организације, друштвене хуманитарне организације, добровољна ватрогасна друштва, савете националних мањина и др.

2.1.3. Економски развој

Структура привреде и предузетничка клима

Укупан број активних привредних субјеката који послују на територији општине Врбас износи 1.719, с тим што је број предузетника знатно већи у односу на број привредних друштава. Број новооснованих привредних субјеката у периоду од 2018. до 2021. године износи 671 (привредних друштава: 109 и предузетника: 562) а угашених 538 (привредних друштава: 172 и предузетника 366).

Предузетничка клима у Општини је испод нивоа Републике. Број активних привредних друштава на 1.000 становника износи 13,02 што је испод нивоа републичког просека, док

⁴ Сходно Члану 3 Закона о младима, омладина или млади су лица од навршених 15 година до навршених 30 година живота (*Службени гласник РС*, број 50/2011).

⁵ *DevInfo Србија* и прорачун аутора.

је број предузетничких радњи на 1.000 становника 31,13 што је ниже од просека Републике (просек РС је 36,17 предузетничких радњи је на 1.000 становника).

Пословање привредних субјеката

Највећи број запослених на територији општине Врбас је запослен у привредним друштвима. У периоду од 2018. до 2019. године број запослених у привредним друштвима је скоро исти, број привредних друштава је у 2020. години благо опао, а приходи су у овом периоду имали мање осцилације. Обим пословних прихода привредних друштава по запосленом износи 9.930,312 динара. Према подацима АПР, од укупног броја привредних друштава са територије општине Врбас, мало мање од 20% послује са губитком.

Финансијске перформансе предузетника

У току 2019. и 2020. године забележен је благи раст броја предузетника. Благи раст прихода реализован је у 2020. години. Обим пословних прихода по запосленом у предузетничком сектору у периоду од 2018. до 2020. године износи 3.893,163 динара, што је око 60% мање него код привредних друштава, која су самим тим дупло продуктивнија од предузетника. Према подацима АПР, од укупног броја предузетника са територије општине Врбас, нешто мање од 20% послује са губитком.

Остварене инвестиције у нова основна средства, по карактеру изградње

На територији општине Врбас током 2019. године највеће учешће *остварених инвестиција по карактеру изградње* било је у одржавање нивоа постојећих капацитета вредности 659,9 милиона динара, док према *техничкој структури* доминирају инвестиције у опрему са монтажом вредности 1.037,8 милиона динара уз веће учешће увозне опреме (35,1%).

Ако се посматра учешће остварених инвестиција у нова основна средства *по делатностима*, током 2019. године у општини Врбас највише је инвестирано у прерађивачку индустрију у вредности од 699,2 мил. РСД (45,6%), затим у саобраћај и складиштење (14,2%), а на трећем месту су инвестиције у трговину на велико и мало и поправку моторних возила (12,2%). На четвртом месту се налазе инвестиције у пољопривреду, шумарство и рибарство са 8,6%, а најмање је инвестирано у финансијске делатности и осигурање (0,6%).

Запосленост

Укупан број запослених на територији општине Врбас износи 12.450 лица, од тога 79,90% су запослени у правним лицима (привредна друштва, установе, задруге и друге организације), 17,66% су приватни предузетници и запослени код њих и 2,44% регистровани индивидуални пољопривредници. Број запослених је од 2018. до 2020. године забележио благи раст. Стопа запослености, која се израчунава односом броја запослених и укупно активног становништва је прилично висока и износи 71,71%.

Незапосленост

Према подацима Националне службе за запошљавање укупан број незапослених лица у општини Врбас на крају 2020. године износио је 3.527. Са друге стране, према подацима Општинске управе број незапослених износио је 3.655 лица. Значајно је смањен број у односу на 2018. годину, када је број незапослених износио 4.643. Број незапослених лица на 1.000 становника у 2020. години износио је 0,91, док од укупног броја незапослених, 56,6% чине жене. Од укупног броја незапослених, 27,28% чини неквалификована радна снага, што је више него на нивоу Србије.

Прехрамбена индустрија и трговина

Према погодностима, положај Врбаса је сврстан међу значајна места посматрано са аспекта промета и трговине пољопривредно прехрамбеним производима. Прехрамбена индустрија која је стуб индустријске производње општине Врбас има велике производне капацитете, брендиране производе са традицијом постојања и високом препознатљивошћу на домаћем тржишту и тржишту региона. Најзначајнији капацитети прехрамбене индустрије јесу: Индустрија меса „Carnex”, Шећерана „Бачка”, Кондиторска индустрија „Медела”, Фабрика уља и биљних масти „Витал”, „Тривит пек”, пекарска индустрија и сви су лоцирани у граду. Преко половине БДП се остварује у прехрамбеној индустрији.

Од регистрованог броја привредних субјеката, седамдесет и два привредна субјекта послују у оквиру трговачке делатности, а учествују у 90% оствареног трговања на територији општине Врбас.

Пољопривреда

Пољопривредно земљиште представља најзначајнији природни ресурс којим општина Врбас располаже. Расположиво пољопривредно земљиште чини 86,6%, док се под шумама налази свега 0,02% укупне територије Општине. Основни тип земљишта на територији општине Врбас је карбонатни чернозем, са својим варијететима, а 74% пољопривредног земљишта се налази у I и II катастарској класи квалитета.

Коришћено пољопривредно земљиште на подручју општине Врбас покрива 29.751 ха, што чини 8,9% КПЗ Јужнобачке области. У структури су доминантно заступљене површине под ораницама и баштама (97,8%). У периоду између 2012–2018. године бележи се повећање укупних површина КПЗ за 2,7%. Највећи раст се бележи код површина под засадима воћа (28,9%).

Комасација је извршена у катастарским општинама Врбас, Бачко Добро Поље, Змајево и Равно Село. Поступак комасације још увек није извршен у КО Куцура, Савино Село и Косанчићу. Успешно се спроводе друге мере уређења и заштите пољопривредног земљишта.

На подручју општине Врбас укупно се наводњава 6.709 ха на земљишту 326 пољопривредних газдинстава.

Примарна пољопривредна производња

У општини Врбас *жита* се гаје на 14.496 ха обрадивих површина и она бележе смањење од 13,79 % у односу на 2012. годину. Производња *махунарки* у 2018. години простире се на само 89 ха, што је за 85,96% мање него у 2012. години. Површине под осталим биљем: производне површине под *кромпиром* смањене су за 50,57% (43 ха); *шећерна репа* је гајена на 20,32% мање површина у 2018. години него у 2012. години. Површине под *индустријским биљем* бележе пораст за 62,93% (8.743 ха), док су површине под *кормним биљем* забележиле такође раст за 47,13% (896 ха).

Производња *поврћа* на подручју општине Врбас одвија се на укупно 905 ха. Од укупног броја газдинстава на подручју општине, 6,1%, односно 161 газдинство бави се повртарством. Од укупног броја газдинстава на подручју општине Врбас, 15,4%, односно 407 газдинстава бави се производњом воћа.

У општини Врбас производња ароматичног, лековитог и зачинског биља се у 2018. години одвијала на 20 ха. У општини Врбас има више произвођача *цвећа*, а истиче се производња ружа разних сорти, као и кактуса и сукулена. Од укупног броја пољопривредних газдинстава на подручју Општине *сточарском* производњом бави се 62,4% газдинстава (*Анкета о структури пољопривредних газдинстава*, 2018.). Живина и свиње се налазе на највећем броју газдинстава које се баве сточарском производњом (67,7% и 63,9%), док се другим линијама сточарске производње бави знатно мањи проценат газдинстава. Општина Врбас (по *Попису* из 2012. године) има 56 газдинстава која се баве *пчеларством* са укупним бројем пчелињих друштава од 1.328 хиљада, од тога је 1.150 хиљада кошница са покретним саћем и 158 кошница са непокретним саћем.

Тржишни субјекти у пољопривредној производњи

Према подацима *Анкете о структури пољопривредних газдинстава 2018. године*, у општини Врбас регистровано је 2.661 *пољопривредно газдинство* (ПГ), од чега је 2.642 *породично пољопривредно газдинство* (ППГ) или 99,3%. У општини Врбас у 2021. години према подацима Управе за аграрна плаћања регистровано је 2.586 породичних пољопривредних газдинстава, од чега је 2.317 газдинстава у активном статусу. Број привредних друштава у области 01 (Пољопривреда, лов и одговарајуће услужне делатности), у активном статусу регистрованих у општини Врбас у 2021. години износи 20, што је за 10 субјеката мање у односу на 2017. годину. Истовремено, у Регистру пољопривредних газдинстава (РПГ) у 2021. години уписано је 24 предузећа и једно пољопривредно газдинство са статусом правног лица (Управа за аграрна плаћања). На основу интервјуа са члановима Радне групе за израду Плана развоја општине Врбас за период 2022–2030. године, као значајнија и већа пољопривредна предузећа у општини могу се издвојити: ПП „Сава Ковачевић” а.д. Врбас, „Carnex” д.о.о. индустрија меса Врбас, „Novi Trading NS” д.о.о. Змајево, „Нови Агро” д.о.о. Змајево, „Supermix Plus” д.о.о. Куцура и друга.

Удружења у пољопривреди

Према подацима Агенције за привредне регистре Републике Србије у општини Врбас у 2021. години регистровано је седам удружења у сектору пољопривреде, од којих је једно пчеларско удружење.

Пољопривредна механизација и складишни капацитети

Према *Попису пољопривреде из 2012. године*, на територији општине Врбас забележен је 101 *једноосовински трактор* у власништву, од којих су 91 трактора старији од 10 година. Забележен број *двоосовинских трактора* у општини Врбас у 2012. години је 1.767 комада, од тог броја 87,1% су старији од 10 година. Број *комбајна* у 2012. години у општини Врбас износио је 155 комада, од којих је 138 комбајна старије од 10 година. На 608 ПГ налази се 742 *објекта у којима су смештена говеда* са 11.310 места. На 2.177 пољопривредних газдинстава налази се 4.676 објекта у којима су смештене *свиње*, а који поседују капацитет од 85.019 места. Забележено је 1.464 пољопривредних газдинстава са 1.609 објекта за смештај *кокошака носила*, са капацитетом од 380.578 места. На територији општине Врбас у 2012. години забележено је 2.197 *кошева за кукуруз* смештених на 903 ПГ. На 31 ПГ смештено је 35 *амбара*. Смештајни капацитети *силоса* на територији Врбас износе 140.845 тона. Силоси су смештени на 16 ПГ, а њихов број је 46. На територији Општине налази се 20 ПГ, на којима је смештено 24 *сушаре* капацитета 1.340 м³. Објекти за *силажу* смештени су на 10 пољопривредних газдинстава и има их 17. Њихов капацитет износи 11.113 м³. На територији Врбаса налази се 813 ПГ, на којима је смештено 1.021 *објект за смештај пољопривредних машина и опреме*, капацитета 61.569 м³. *Хладњаче* су смештене на 6 ПГ и има их 6. Њихов капацитет износи 13.975 м³. У општини Врбас постоје 7 ПГ са 12 *стакленика* капацитета 11.728 м³. Постоји 162 *пластеника* на 63 ПГ, капацитета 77.977 м³.

Трансфер знања у пољопривреди

За трансфер знања пољопривредницима најзначајнију улогу има ПСС „Врбас”, која запошљава стручан кадар, поседује опремљену агропедолошку, семенску и фитосанитарну лабораторију, бави се матичењем и контролом продуктивности свих врста домаћих животиња и другим стручним и саветодавним активностима у пољопривреди. Поред саветодавне службе, надлежно одељење за пољопривреду у оквиру Општинске управе ангажује се у сегменту трансфера знања на различите начине: пружање техничких и консултантских услуга приликом конкурсисања и писања пројеката за заинтересоване грађане, удружења и пољопривреднике, организација скупова и едукативних предавања, организација обука за електронско вођење Књиге поља (за закупце државног пољопривредног земљишта), организација обука за прикупљање података са метео станица, јавно информисање о актуелностима у пољопривреди у сарадњи са локалним медијима.

Развијеност руралне економије кроз диверсификацију активности чланова пољопривредних газдинстава

Према подацима РЗС (у 2019. години), у општини Врбас је највеће насеље урбани центар (Врбас) са 24.112 становника, док остала насеља имају далеко мањи број становника и могу се сврстати у насеља сеоског типа. У односу на број становника и просечну густину насељености, општина Врбас, изузев урбаног центра, спада у рурална подручја. На основу података *Пописа пољопривреде из 2012. године*, у општини Врбас, од укупног броја газдинства (3.289), тек 175 (5,32%) је обављало другу профитабилну активност (која није пољопривредна), при чему је број газдинстава са учешћем ових прихода у укупним приходима 50 и више % тек 18 (0,54% од укупног броја пољопривредних газдинстава). Подаци *Пописа пољопривреде 2012 године* показују да се прерадом *пољопривредних производа* на територији општине Врбас укупно бави 116 ПГ (*Прерадом меса* се бави 8 газдинстава; *Прерадом млека* бави се укупно 85 газдинстава; *Прерадом воћа и поврћа* бави се укупно 18 газдинстава; *Прерадом других пољопривредних производа* бави се укупно 7 газдинстава). На основу података Туристичке организације Врбаса у руралној туристичкој понуди налазе се сеоска газдинстава која се баве руралним туризмом, као што је сеоско туристичко домаћинство „Панонска шкољка” Змајево и салаш „Дорф” Равно Село, а поред ових газдинстава, од значаја за рурални туризам на територији општине Врбас је и етно клуб „Отето од заборава” који се налази у Куцури. У *Попису пољопривреде 2012. године*, нема регистрованих ПГ која се баве *народном радиношћу*, а ове активности покрива Општински центар за културу који помаже рад локалних удружења која се баве народном радиношћу. На територији општине Врбас, нема регистрованих ПГ која се баве *активностима обраде дрвета*, као ни активностима у *шумарству*. Такође, на подручју општине Врбас нису забележена газдинства која се баве *узгојем рибе за продају*, а нису забележена ни регистрована ПГ која се баве *старим занатима*.

Мере подршке ЈЛС у сектору пољопривреде и руралног развоја

Општина Врбас значајну пажњу посвећује пољопривреди и руралном развоју и једна је од многобројних општина која доноси Програм мера подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја.

Локална самоуправа предузима разне мере којима подстиче и унапређује развој пољопривреде, једна од мера подршке пољопривредне политике и политике руралног развоја је мера кредитне подршке, која омогућава пољопривредним произвођачима лакши приступ коришћењу кредита код пословних банака.

Пољопривредним газдинствима и пољопривредним произвођачима локална самоуправа омогућује бесплатну агрохемијску и микробиолошку анализу земљишта.

Такође локална самоуправа предузима разне мере којима подстиче развој пољопривреде, као што су: извршена улагања у опремање пољочуварске службе која се стара о заштити пољопривредног земљишта, усева и засада, пољских путева на територији општине Врбас, редовно се врши финансирање накнада за извршење послова

стрелца у систему противградне заштите на територији општине Врбас, као и редовно финансирање штаба за жетву.

Локална самоуправа кроз разне пројекте и учешће на конкурсима покушава да допринесе развоју пољопривреде и руралног развоја на територији општине Врбас, тако да је у току реализација пројеката: подизање ветрозаштитних појасева, уређење атарских путева, уређење каналске мреже у функцији одводњавања пољопривредног земљишта.

Општина Врбас с поносом истиче да је једна од 5 локалних самоуправа које су део регионалног Пројекта „Дигитализација општинског управљања земљиштем” који се спроводи у сарадњи са (GIZ), НАЛЕД и TeleGroup. Циљ пројекта је стварање услова за унапређено дигитано управљање пољопривредним земљиштем кроз увођење иновативне инфраструктуре (метео-станице) и надоградње дигиталног решења (AgroLife platforma) у одабраним локалним самоуправама. Општини Врбас је донирано 10 метео станица укупне вредности од 70 000,00 евра које су поставком и инплементацијом постале власништво Општине. Преко AgroLife platforme пољопривредницима је омогућено бесплатно вођење електронске књиге поља. Општинска управа Врбас кроз дигитализацију врши модернизацију општинских услуга и процедура, а пољопривредним произвођачима и газдинствима кроз податке прикупљене са метео станица се омогућава да ефикасно планирају, организују и управљају пољопривредном производњом, истовремено повећавајући приносе, укупне приходе и смањујући оперативне трошкове.

Програмом заштите, уређења и коришћења пољопривредног земљишта у државној својини за територију општине Врбас опредељено је **5.366,1527 ha**.

У општини Врбас постоји Одељење за пољопривреду које се бави питањима пољопривреде и руралног развоја. Општина комуницира са пољопривредним произвођачима посредством интернет странице, медија, телефона, презентација, семинара, произвођачи међусобно доприносе даљем ширењу информација, а комуникација је могућа и преко ГИЗ платформе – Agrolife, која је јавно доступна.

Туризам и угоститељство

Бројност природних и друштвених ресурса које поседује општина Врбас погодује развоју великог броја туристичких производа који се могу у кратком року ставити у функцију развоја. Смештајни капацитети тренутно могу по квантитету да одговоре потребама актуелне туристичке тражње, међутим неопходна су одговарајућа улагања, како би се њихов број повећао у складу са растом туристичке тражње, али и улагања у квалитет смештајне понуде. Такође, неопходно је поред унапређења постојећих и развој нових одговарајућих туристичких садржаја за перспективне видове туризма. Као перспективни видови туризма се издвајају видови тематског туризма, а то су: сеоски туризам, ловни туризам, риболовни туризам, културно-историјски, наутички туризам, излетнички туризам и посебно туризам догађаја, односно манифестациони туризам, који је веома значајан за општину Врбас. Као објекти који се налазе у понуди смештаја могу се навести Центар за

физичку културу „Драго Јововић”, хотел „Бачка”, „Панонска шкољка” Змајево и „Градска кафана и салаш 49”.

Број туриста у општини Врбас је флукутирао, а у 2019. години је износио 6.644 лица (РЗС). Са друге стране, према подацима Туристичке организације општине Врбас, укупан број туриста (домаћи и страни) у 2018. и 2019. години износио је 6.497, односно 6.243 туриста. У 2020. и 2021. години дошло је до значајног смањења када је забележено свега 3.104, односно 2.680 туриста, колико је остварено до септембра 2021. године. Према истом извору, износ прихода од туризма (боравишна такса) на годишњем нивоу износио је 2.091.950 РСД у 2018. години, 1.510.840 РСД у 2019. години, да би у 2020. години био на нивоу од 623.610 РСД. До септембра 2021. године приход по питању боравишне таксе износио је 1.278.830 РСД.

У сектору услуге смештаја и исхране број запослених у последњих пет година које су анализиране (РЗС) кретао се у интервалу од 244 до 262, с тим што је у 2019. години износио 257 запослених.

3. Визија општине Врбас

„Општина Врбас је општина која ради на стварању повољног пословног амбијента, инфраструктурном опремању, развоју и промоцији предузетништва, унапређењу и развоју пољопривреде, развоју индустрије и подстицању развоја туристичких потенцијала уз примену принципа одрживог развоја и заштите животне средине, са развијеним и доступним здравственим, образовним и социјалним услугама, као и богатим и разноврсним друштвено-културним животом.“

4. Приоритетни циљеви општине Врбас

РАЗВОЈНИ ПРАВАЦ 0. УНАПРЕЂЕЊЕ ЈАВНЕ УПРАВЕ

Стратешки циљ: До краја 2030. године унапредити квалитет услуга Општинске управе према грађанима и привреди, повећати капиталне инвестиције и унапредити управљање људским ресурсима.

Допринос Циљевима одрживог развоја Агенде 2030. УН

Циљ 16: Мир, правда и снажне институције

Потциљ 16.5. Знатно умањити корупцију и примање мита у свим њиховим облицима

Потциљ 16.6. Развити ефикасне, одговорне и транспарентне институције на свим нивоима

Потциљ 16.7. Осигурати одговорно, инклузивно, партиципативно и репрезентативно одлучивање на свим нивоима

ПРИОРИТЕТНИ ЦИЉ 0.1. Ефикасна локална администрација

До краја 2030. године унапредити квалитет услуга Општинске управе према грађанима и привреди кроз модернизацију услуга и увођење система електронске управе

Индикатори	Почетна вредност	Циљана вредност 2030.
0.1.1. Електронске услуге које се пружају грађанима и привреди	3	5

Мере планиране у периоду 2022–2030. године односе се на активности које су усмерене на модернизацију рада Општинске управе Врбас кроз набавку и модернизацију постојеће ИТ и друге опреме и софтверских решења, као и увођење ИСО стандарда квалитета. Такође, одређени број мера односи се на израду пројектно-техничке документације и грађевинске радове у циљу побољшања услова за пружање услуга грађанима, а мере које ће бити спроведене су информативно-едукативне, институционално-управљачко-организационе и инвестиционе.

Предвиђене мере ће бити финансиране из Општинског буџета, али и из донација покрајинских и републичких органа, као и кроз програме и пројекте међународне, регионалне и прекограничне сарадње (ЕУ, билатерални донатори, међународне организације, итд.).

Општинска управа општине Врбас сваке године планира део средстава за реализацију горе наведених мера.

Носилац реализације: општина Врбас.

Период реализације: 2022–2030. године.

- Мера 0.1.1. Модернизација система рада Општинске управе
- Мера 0.1.2. Унапређење постојећих и увођење нових електронских услуга
- Мера 0.1.3. Даљи развој и унапређење ГИС-а у Општинској управи
- Мера 0.1.4. Успостављање дигитализације рада Скупштине општине
- Мера 0.1.5. Ажурирање база података локалних јавних предузећа

ПРИОРИТЕТНИ ЦИЉ 0.2. Развој људских ресурса

До краја 2030. године унапредити систем управљања људским ресурсима у ОУ општине Врбас

Индикатори	Почетна вредност	Циљана вредност 2030.
0.2.1. Проценат запослених који су похађали обуке, семинаре и тренинге	30% од укупног броја запослених	60% од укупног броја запослених
0.2.2. Проценат издвајања из општинског буџета за потребе стручног усавршавања запослених у Општинској управи	До сада 0,8% од укупног буџета који је намењен исплати плата у Општинској управи	1% издвајања од укупног буџета који је намењен исплати плата у Општинској управи

Мере планиране у периоду 2022–2030. године односе се на активности које су усмерене на унапређење и развој људских ресурса у ОУ општине Врбас.

Мере које ће бити спроведене су информативно-едукативне и институционално-управљачко-организационе.

Мере ће бити финансиране из Општинског буџета, али и из донација покрајинских и републичких органа, као и кроз програме и пројекте међународне, регионалне и прекограничне сарадње (ЕУ, билатерални донатори, међународне организације, итд.).

ОУ општине Врбас сваке године планира део средстава за реализацију горе наведених мера.

Носиоци реализације : Општинска управа општине Врбас, јавна предузећа и установе на територији општине Врбас.

Период реализације 2022–2030. године.

- Мера 0.2.1. Доношење Акционог плана за управљање људским ресурсима
- Мера 0.2.2. Израда и спровођење годишњих програма стручног усавршавања запослених у Општинској управи, јавним предузећима и установама, заснованих на анализи потреба за стручним усавршавањем
- Мера 0.2.3. Унапређење механизма за праћење, оцењивање и вредновање запослених у Општинској управи

ПРИОРИТЕТНИ ЦИЉ 0.3. Јавна безбедност

До краја 2030. године унапређени су капацитети Општинске управе, јавних предузећа и установа за реаговање у ванредним ситуацијама и побољшана је безбедност у саобраћају на целој територији општине

Индикатори	Почетна вредност	Циљана вредност 2030.
0.3.1. Број усвојених програма који таргетирају јавну безбедност	0	3
0.3.2. Проценат издвајања из Општинског буџета за потребе јавне безбедности	До сада 0,9% од укупног буџета	1,5% издвајања од укупног буџета

Мере планиране у периоду 2022–2030. године односе се на активности које су усмерене на активности обезбеђења јавне безбедности у Општинској управи Врбас.

Мере које ће бити спроведене су едукативно-техничке и институционално-управљачко-организационе.

Мере ће бити финансиране из Општинског буџета, али и из донација од стране покрајинских и републичких органа, као и кроз програме и пројекте међународне, регионалне и прекограничне сарадње (ЕУ, билатерални донатори, међународне организације, итд.).

Општинска управа Врбас сваке године планира део средстава за реализацију горе наведених мера.

Носиоци реализације: Савет за безбедност саобраћаја општине Врбас, Штаб за ванредне ситуације, општина Врбас и организациона јединица ОУ надлежна за послове заштите и спасавања у ванредним ситуацијама.

Период реализације 2022–2030. године.

- Мера 0.3.1. Израда Плана заштите и спасавања у ванредним ситуацијама
- Мера 0.3.2. Повећање безбедности деце и осталих учесника у саобраћају
- Мера 0.3.3. Јачање кадровских капацитета служби за ванредне ситуације
- Мера 0.3.4. Управљање ризицима и спровођење мера за ванредне ситуације

РАЗВОЈНИ ПРАВАЦ 1. РАЗВОЈ ИНФРАСТРУКТУРЕ И ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Стратешки циљ: До краја 2030. године припремити сву неопходну просторно-планску и пројектно-техничку документацију у циљу реконструкције постојеће и изградње нове инфраструктуре из области управљања отпадом, енергетске ефикасности, саобраћајне, водоводне, канализационе, електро-енергетске, информатичке, каналске и телекомуникационе инфраструктуре и спровести обуке деце, грађана, привредника и пољопривредника о заштити животне средине.

Допринос циљевима одрживог развоја УН – Агенда 2030 .

Циљ 6. Чиста вода и санитарни услови

Потциљ 6.1. До 2030. године постићи универзални и једнак приступ безбедној и приступачној пићајој води за све

Потциљ 6.2. До 2030. године постићи приступ одговарајућим и правичним санитарним и хигијенским условима за све, окончати отворену дефекацију, а посебно пажњу обратити на потребе жена и девојака и осталих угрожених особа

Потциљ 6.3. До 2030. године побољшати квалитет воде смањењем загађења, елиминисујући одлагање и минимизирање испуштања опасних хемикалија и материјала, преполовити удео необрађених отпадних вода и значајно повећати рециклирање и безбедну поновну употребу воде

Потциљ 6.4. До 2030. године применити интегрисано управљање водним ресурсима на свим нивоима, укључујући прекограничну сарадњу

Циљ 7. Доступна обновљива енергија

Потциљ 7.3. До 2030. године удвостручити глобалну стопу побољшања енергетске ефикасности

Циљ 11. Одрживи градови и заједнице

Потциљ 11.3. До 2030. године побољшати инклузивну и одрживу урбанизацију и способност за партиципативно, интегрисано и одрживо планирање и управљање људским насељима у свим земљама

Циљ 12. Одговорна потрошња и производња

Потциљ 12.2. До 2030. године постићи одрживо управљање и ефикасно коришћење природних ресурса

Потциљ 12.5. До 2030. године знатно смањити стварање отпада превенцијом, смањењем, рециклирањем и поновном употребом

Циљ 13. Акција за климу

Потциљ 13.2. Интегрисати мере климатских промена у националне политике, стратегије и планирање

Потциљ 13.3. Побољшање образовања, подизања свести и људских и институционалних капацитета за ублажавање климатских промена, прилагођавање, смањење утицаја и рано упозоравање

ПРИОРИТЕТНИ ЦИЉ 1.1. Заштита животне средине путем концепта одрживог развоја - зелена инфраструктура

До краја 2030. године значајно су изграђене и реконструисане зелене површине јавне намене на целој територији Општине и увећане су постојеће шумске површине

Индикатори	Почетна вредност	Циљана вредност 2030.
1.1.1. Број уређених јавних паркова	5	10
1.1.2. Број дечијих игралишта (нових и реконструисаних)	23	25
1.1.3. Проценат укупне површине под шумама	Мање од 1%	2%

Мере планиране у периоду 2022–2030. године односе се на активности које су усмерене на изградњу и уређење зелених површина, површина спорта и рекреације, тргова, скверова, комуналних и инфраструктурних објеката јавне намене на територији Општине.

Мере које ће бити спроведене су инвестиционе и регулаторне.

Предвиђене мере ће бити финансиране из Општинског буџета, донација покрајинских и републичких органа, као и кроз програме и пројекте међународне, регионалне и прекограничне сарадње (ЕУ, билатерални донатори, међународне организације, итд.).

ОУ општине Врбас сваке године планира део средстава за реализацију горе наведених мера.

Носиоци реализације: општина Врбас, ЈКП „Комуналац“ Врбас, ЈАЗИП и ОЦД.

Период реализације 2022–2030. године.

- Мера 1.1.1. Планирање и развој јавних зелених површина (паркова, вртова), површина спорта и рекреације, тргова, скверова, комуналних и инфраструктурних објеката у свим насељеним местима
- Мера 1.1.2. Израда катастра зелених површина и вршење мониторинга, нормативни акти
- Мера 1.1.3. Изградња и реконструкција дечјих игралишта
- Мера 1.1.4. Подизање нивоа знања и еколошке свести становништва о потреби и начинима очувања животне средине
- Мера 1.1.5. Подизање ветрозаштитних појасева и пошумљавање

- Мера 1.1.6 Уређење и одржавање заштићених природних добара
- Мера 1.1.7. Контролно мерење квалитета ваздуха, земљишта и буке

ПРИОРИТЕТНИ ЦИЉ 1.2. Унапређење енергетске ефикасности

До краја 2030. године применити мере енергетске ефикасности у свим јавним установама, а делимично и у приватним објектима

Индикатори	Почетна вредност	Циљана вредност 2030.
1.2.1. Остварење Елабората унапређеног стања у односу на Елаборат постојећег стања	25%	40%
1.2.2. Укупна површина у приватном сектору (извор ЛАПЕЕ) у односу на површину из конкурса МРЕ за приватни сектор у (%) – заступљеност	0%	3%
1.2.3. Број ЈПП за јавну расвету на територији општине.	1	2
1.2.4. Број реализованих пројеката ОИЕ	0	1

Мере планиране у периоду 2022–2030. године односе се на активности које су усмерене на реконструкцију објеката јавних установа и институција, али и индивидуалних и колективних стамбених објеката у циљу повећања енергетске ефикасности, као и на инсталацију и коришћење ОИЕ и енергетски ефикасне опреме у јавним предузећима и институцијама.

Мере које ће бити спроведене спадају у групу инвестиционих мера.

Предвиђене мере ће бити финансиране из Општинског буџета, донација покрајинских и републичких органа, као и кроз програме и пројекте међународне, регионалне и прекограничне сарадње (ЕУ, билатерални донатори, међународне организације, итд.).

Општинска управа Врбас сваке године планира део средстава за реализацију горе наведених мера.

Носиоци реализације: Енергетски менаџер у Општинској управи општине Врбас

Период реализације 2022–2030. године.

- Мера 1.2.1. Израда и реализација Програма развоја енергетике општине Врбас
- Мера 1.2.2. Израда и реализација Плана и програма ЕЕ за објекте јавне намене
- Мера 1.2.3. Унапређење енергетске ефикасности јавних установа и институција

- Мера 1.2.4. Унапређење енергетске ефикасности индивидуалних и колективних стамбених објеката
- Мера 1.2.5. Изградња јавне расвете по насељеним местима

ПРИОРИТЕТНИ ЦИЉ 1.3. Управљање комуналним и осталим отпадом

До краја 2030. године успостављен је функционалан и одржив систем управљања отпадом и извршена је рекултивација бар 50% девастираног земљишта

Индикатори	Почетна вредност	Циљана вредност 2030.
1.3.1. Број несанитарних (дивљих) депонија	6	0
1.3.2. Проценат домаћинстава која врше примарну сепарацију отпада	0%	50%
1.3.3. Проценат отпада који се рециклира	< 1%	20%
1.3.4. Проценат рекултивисаног девастираног земљишта	0%	50%

Мере планиране у периоду 2022–2030. године односе се на активности које су усмерене на санацију и рекултивацију старог сметлишта и дивљих депонија, набавку посуда за примарну селекцију отпада и изградњу објеката за секундарну сепарацију, рециклажу и компостирање.

Мере које ће бити спроведене су инвестиционе и институционално-управљачко-организационе.

Предвиђене мере ће бити финансиране из Општинског буџета, донација покрајинских и републичких органа, као и кроз програме и пројекте међународне, регионалне и прекограничне сарадње (ЕУ, билатерални донатори, међународне организације, итд.).

Општинска управа Врбас сваке године планира део средстава за реализацију горе наведених мера, а све је видљиво кроз Програмски буџет и кроз Програм рада ЈКП „Комуналац Врбас”.

Носиоци реализације: општина Врбас и ЈКП „Комуналац Врбас”.

Период реализације 2022–2030. године.

- Мера 1.3.1. Санација и рекултивација старог сметлишта (постојеће депоније) и дивљих депонија на целокупној територији Општине
- Мера 1.3.2. Набавка специјализованих возила, посуда за одлагање комуналног отпада и посуда за примарну селекцију отпада за привреду и домаћинства
- Мера 1.3.3. Изградња трансфер станице у циљу успостављања регионалног система управљања отпадом
- Мера 1.3.4. Изградња нове црпне станице са главним доводним колектором и нови потисни цевовод у Врбасу
- Мера 1.3.5. Изградња рециклажног дворишта
- Мера 1.3.6. Јачање капацитета ЈКП и ЈЛС и међуопштинске и регионалне сарадње за формирање Регионалног центра за управљање отпадом

ПРИОРИТЕТНИ ЦИЉ 1.4. Квалитетно и поуздано водоснабдевање, одношење и пречишћавање отпадних вода

До краја 2030. године обезбеђена је чиста и здрава пијаћа вода за све становнике Општине, а 100% отпадних вода да се одводи и пречишћава

Индикатори	Почетна вредност	Циљана вредност 2030.
1.4.1. Проценат домаћинства прикључених на водоводну мрежу	100%	100%
1.4.1.а Проценат узорак пијаће воде са физ.-хем. неисправношћу	1% Врбас 100% насељена места	0% Врбас 0% насељена места
1.4.1.б Проценат узорак пијаће воде са микробиолошком неисправношћу	1% Врбас 8% насељена места	0% Врбас 0% насељена места
1.4.2. Проценат домаћинства прикључених на канализациону мрежу	70% Врбас 0% насељена места	100% Врбас 100% Насељена места
1.4.3. Проценат отпадних вода који се пречишћавају	100% Врбас 0% нас. места	100% Врбас 100% нас. места

Мере планиране у периоду 2022–2030. године односе се на активности које су усмерене на изградњу и реконструкцију водоводне и канализационе мреже, изградњу постројења за пречишћавање отпадних вода и изградњу новог изворишта за водоснабдевање.

Мере које ће бити спроведене спадају у групу инвестиционих мера.

Предвиђене мере ће бити финансиране из Општинског буџета, донација покрајинских и републичких органа, као и кроз програме и пројекте међународне, регионалне и прекограничне сарадње (ЕУ, билатерални донатори, међународне организације, итд.).

Општинска управа Врбас сваке године планира део средстава за реализацију горе наведених мера, а све видљиво кроз Програмски буџет и кроз Програм рада ЈП.

Носиоци реализације: Општинска управа општине Врбас и ЈКП „Пречистач Врбас-Кула” и ЈКП „Комуналац Врбас”.

Период реализације 2022–2030. године.

- Мера 1.4.1. Израда планске и урбанистичко-техничке документације и изградња система за водоснабдевање на целокупној територији општине Врбас
- Мера 1.4.2. Уређење каналске мреже за одводњавање у циљу отклањања поремећаја водног режима земљишта – водолежи, подршка мелиоративним захватима
- Мера 1.4.3. Уређење канала и потока, укључујући сеоске канале
- Мера 1.4.4. ГИС база и база за смањење губитака у водоснабдевању
- Мера 1.4.5. Изградња нове и реконструкција постојеће канализационе мреже у Врбасу и осталим насељеним местима
- Мера 1.4.6. Окончани радови на изградњи канализационих мрежа у свим насељима општине и њихово повезивање са централним постројењем за пречишћавање отпадних вода
- Мера 1.4.7. Набавка енергетски ефикасних водоводних и канализационих пумпи
- Мера 1.4.8. Израда пројектне документације за решавање проблема одвођења атмосферских вода у свим насељеним местима Општине, паралелно са одржавањем постојећих атмосферских канала и јаркова
- Мера 1.4.9. Интензивирање сарадње између општине Врбас и надлежних институција у АПВ и РС ради планирања изградње и реализације капиталних инвестиција, у циљу унапређења и изградње система за водоснабдевање, реконструкције и одрживог развоја постојећих система за водоснабдевање, као и система за одвођење вода и третман отпадних вода

ПРИОРИТЕТНИ ЦИЉ 1.5. Унапређење квалитета ваздуха, земљишта и нивоа буке

До краја 2030. године обезбеђено је комплетно мерење и мониторинг квалитета ваздуха, земљишта и нивоа буке, на целокупној територији општине Врбас

Индикатори	Почетна вредност	Циљана вредност 2030.
1.5.1. Број постављених мерних станица за квалитет ваздуха	0	У складу са законском регулативом
1.5.2. Број анализа узорака земљишта	0	У складу са законском регулативом
1.5.3. Број постављених мерних станица за мерење квалитета буке	0	У складу са законском регулативом
1.5.4. Донети нормативни акти (одлуке) за квалитет ваздуха, земљишта и буке на СО Врбас	0	У складу са законском регулативом

Мере планиране периоду 2022–2030. године односе се на активности које су усмерене на мерење квалитета земљишта, ваздуха и буке на целокупној територије општине Врбас.

Мере које ће бити спроведене спадају у групу инвестиционих и едукативних.

Предвиђене мере ће бити финансиране из Општинског буџета, донација покрајинских и републичких органа, као и кроз програме и пројекте међународне, регионалне и прекограничне сарадње (ЕУ, билатерални донатори, међународне организације, итд.).

Општинска управа Врбас сваке године планира део средстава за реализацију горе наведених мера, а све је видљиво кроз Програмски буџет и кроз Програм рада ЈП.

Носиоци реализације: Општинска управа општине Врбас..

Период реализације 2022–2030. године.

- Мера 1.5.1. Мерење квалитета ваздуха
- Мера 1.5.2. Постављање мерних станица за мерење и мониторинг квалитета ваздуха у општини Врбас током целе године
- Мера 1.5.3. Мерење квалитета земљишта на територији целе Општине
- Мера 1.5.4. Мерење и мониторинг нивоа буке на територији целе Општине

РАЗВОЈНИ ПРАВАЦ 2. УНАПРЕЂЕЊЕ ДРУШТВЕНИХ ДЕЛАТНОСТИ

Стратешки циљ: До краја 2030. године унапредити социјалне услуге и здравствену заштиту, побољшати културну понуду Општине и квалитет образовања, али и поспешити услове за бављење спортом, сарадњу са организацијама цивилног друштва и безбедност у саобраћају, уз примену принципа родне равноправности у свим сегментима друштвених делатности.

Допринос Циљевима одржвог развоја УН – Агенда 2030.

Циљ 1. Свет без сиромаштва

Потциљ 1.3. Применити одговарајуће националне системе социјалне заштите и мере за све, укључујући и најугроженије и до краја 2030. године обухватити значајан број сиромашних и рањивих

Циљ 3. Добро здравље

Потциљ 3.4. До 2030. године смањити за трећину преурањене смртности од незаразних болести превенцијом и лечењем и промовисањем менталног здравља и благостања

Потциљ 3.5. Јачање превенције и лечења злоупотребе опојних супстанци, укључујући злоупотребу опојних дрога и штетну употребу алкохола

Циљ 4. Квалитетно образовање

Потциљ 4.2. До 2030. обезбедити да све девојчице и дечаци имају приступ квалитетном развоју у раном детињству, бризи и предшколском образовању како би били спремни за основно образовање

Потциљ 4.4. До 2030. године значајно повећати број младих и одраслих који имају одговарајуће вештине, укључујући техничке и стручне вештине, за запошљавање, пристојне послове и предузетништво

ПРИОРИТЕТНИ ЦИЉ 2.1. Унаређење и модернизација система образовања

До краја 2030. године унапређен је квалитет и доступност предшколског, основног и средњег образовања свој деци на територији општине Врбас кроз унапређење и модернизацију система образовања

Индикатори	Почетна вредност	Циљана вредност 2030.
2.1.1. Проценат деце која су обухваћена предшколским васпитно-образовним радом	1.380 деце на годишњем нивоу	100%

2.1.2. Број реконструисаних школа	3	6
2.1.3. Број опремљених школских кабинета и лабораторија	40%	100%
2.1.4. Број бодова који доноси обука, семинар и тренинг које су похађали васпитачи, наставници и професори основних и средњих школа	24 по васпитачу и наставнику	40 по васпитачу и наставнику

Мере планиране у периоду 2022–2030. године односе се на активности које су усмерене на унапређење система образовања у општини Врбас, кроз модернизацију и опремање образовних институција, усавршавање запослених у образовању, развој дуалног образовања, оснивање центра за пружање подршке ученицима који су обухваћени инклузивним образовањем у основним и средњим школама, развој општинског центра за образовање одраслих, Кординационо тело за превенцију насиља и злостављања у основним и средњим школама итд.

Мере које ће бити спроведене су информативно-едукативне, институционално-управљачко- организационе и инвестиционе.

Предвиђене мере ће бити финансиране из Општинског буџета, донација покрајинских и републичких органа, као и кроз програме и пројекте међународне, регионалне и прекограничне сарадње (ЕУ, билатерални донатори, међународне организације, итд.).

Израда пројектно-техничке документације за санацију, адаптацију и реконструкцију објеката образовања биће финансирана из буџета општине Врбас и средстава добијених по конкурсима покрајинских и републичких органа.

ОУ општине Врбас сваке године планира део средстава за реализацију горе наведених мера.

Период реализације: 2022–2030. године.

Носиоци реализације: запослени у образовним институцијама у сарадњи са општинским руководством и Општинском управом.

- Мера 2.1.1. Развој инфраструктуре у области образовања, модернизација и опремање образовних установа
- Мера 2.1.2. Редовно стручно усавршавање запослених у образовању
- Мера 2.1.3. Израда Програма развоја образовања у општини Врбас
- Мера 2.1.5. Спровођење превентивно промотивних активности у циљу унапређења безбедности саобраћајног образовања и васпитања кроз Савет за безбедност саобраћаја на територији општине Врбас

ПРИОРИТЕТНИ ЦИЉ 2.2. Унапређење здравствене и социјалне заштите и социјална инклузија

До краја 2030. године значајно је унапређен квалитет живота становништва кроз јачање постојећих и увођење нових социјалних услуга

Индикатори	Почетна вредност	Циљана вредност 2030.
2.2.1. Број превентивних прегледа деце, жена и старијих особа	20.720 или 44,60%	26.000 или 55%
2.2.2. Број услуга социјалне заштите у надлежности ЈЛС које је увела и финансира локална самоуправа	7	11 (постојећих 7 и нових 4) Нове услуге: 1. Дневни центар за децу са сметњама у развоју и омладину са инвалидитетом до 26 година 2. Лични пратиоц 3. Прихватилиште или прихватна станица 4. Помоћ у кући по селима
2.2.3. Број корисника услуга социјалне заштите у надлежности ЈЛС	1. Клуб за стара и одрасла лица – 100 корисника 2. Социјално (заштићено становање) 23 лица 3. Једнократна помоћ 1457 корисника 4. Помоћ у набавци школског прибора 560	Постојеће услуге: 1. 20% више 2. 50% више 3. 10% више 4. 5% више 5. 10% више 6. 10% више 7. 20% више

	деце 5. Саветовалиште за брак и породицу 239 корисника 6. Народна кухиња 147 корисника 7. Помоћ у кући 19 корисника	
--	---	--

Мере планиране у периоду 2022–2030. године односе се на активности које су усмерене на модернизацију система здравствене заштите у општини Врбас кроз набавку и модернизацију постојеће опреме и возила, реконструкцију постојећих здравствних установа и обуку здравственог особља.

Мере које ће бити спроведене су информативно-едукативне и инвестиционе, усмерена ка изради пројектно-техничке документације са којом би се конкурисало ког виших нивоа власти. Израда пројектно-техничке документације за санацију, адаптацију и реконструкцију објеката здравства биће финансирано из буџета општине Врбас и средстава добијених по конкурсима покрајинских и републичких органа.

ОУ општине Врбас сваке године планира део средстава за реализацију горе наведених мера.

Носиоци реализације за здравство су: Општинска управа Врбас, Савет за здравље и Дом здравља Врбас.

Мере планиране у 2022–2030. године односе се на активности које су усмерене на модернизацију система социјалне заштите у општини Врбас кроз унапређење постојећих и успостављање нових услуга социјалне заштите, на унапређење положаја социјално угрожених група и на развој инфраструктуре у области социјалне заштите, модернизацију и опремање установа социјалне заштите.

Мере које ће бити спроведене су информативно-едукативне, институционално-управљачко-организационе и инвестиционе.

Носиоци реализације: ЦЗР Врбас, општина Врбас, организације цивилног друштва.

Предвиђене мере ће бити финансиране из Општинског буџета, донација покрајинских и републичких органа, као и кроз програме и пројекте међународне, регионалне и прекограничне сарадње (ЕУ, билатерални донатори, међународне организације, итд.).

Период реализације: 2022–2030. године.

- Мера 2.2.1. Израда и спровођење Програма унапређења здравствене заштите на територији општине Врбас
- Мера 2.2.2. Развој инфраструктуре у области здравствене заштите, модернизација и опремање установа здравствене заштите
- Мера 2.2.3. Повећање професионалних компетенција запослених у области здравствене заштите и промоција здравља и здравих стилова живота
- Мера 2.2.4. Успостављање нових услуга социјалне заштите и повећање обима, капацитета и обухвата корисника постојећих услуга социјалне заштите
- Мера 2.2.5. Унапређење положаја особа са инвалидитетом кроз Програм за унапређење положаја ОСИ на територији општине Врбас
- Мера 2.2.6. Израда и спровођење Програма унапређења социјалне заштите на територији Врбас
- Мера 2.2.7. Развој инфраструктуре у области социјалне заштите, модернизација и опремање установа социјалне заштите
- Мера 2.2.8. Програм за унапређења положаја Рома и Ромкиња на територији општине Врбас
- Мера 2.2.9. Израда и спровођење акционог плана за децу

ПРИОРИТЕТНИ ЦИЉ 2.3. Развој културе и културних садржаја

До краја 2030. године заштићено је локално културно наслеђе и створена је богатија културна понуда општине Врбас

Индикатори	Почетна вредност	Циљана вредност 2030.
2.3.1. Број грађана који користе културне садржаје	5.000	10.000
2.3.2. Број младих који користе едукативне и културне програме	50	200
2.3.3. Број фестивала и манифестација	30	50

Мере планиране у периоду 2022–2030. године односе се на активности које су усмерене на модернизацију културе и културних садржаја у општини Врбас кроз унапређење постојећих и успостављање нових културних садржаја и на развој инфраструктуре у области културе.

Мере које ће бити спроведене су информативно-едукативне, институционално-управљачко-организационе и инвестиционе.

Носиоци реализације: Културни центар Врбас, општина Врбас, Туристичка организација општине Врбас и организације цивилног друштва.

Предвиђене мере ће бити финансиране из Општинског буџета, донација покрајинских и републичких органа, као и кроз програме и пројекте међународне, регионалне и прекограничне сарадње (ЕУ, билатерални донатори, међународне организације, итд.).

Израда пројектно-техничке документације за санацију, адаптацију и реконструкцију објеката културе биће финансирана из буџета општине Врбас и средстава добијених по конкурсима покрајинских и републичких органа.

ОУ општине Врбас сваке године планира део средстава за реализацију горе наведених мера.

Период реализације: 2022–2030. године.

- Мера 2.3.1. Развој инфраструктуре у области културе, модернизација и опремање установа и објеката културе
- Мера 2.3.2. Ревитализација, културног наслеђа – спомен обележја на територији општине Врбас
- Мера 2.3.3. Организовање културних манифестација и повећање културних садржаја за поједине категорије становништва – деца, млади, старији

ПРИОРИТЕТНИ ЦИЉ 2.4. Развој спорта и рекреације

До краја 2030. године значајно су унапређени услови за бављење спортом на територији општине Врбас

Индикатори	Почетна вредност	Циљана вредност 2030.
2.4.1. Број изграђених спортских објеката и терена	1	3
2.4.2. Број реконструисаних спортских објеката и терена	3	5

Мере планиране у периоду 2022–2030. односе се на активности које су усмерене на унапређење постојећих и успостављање нових спортских садржаја у Општини кроз развој спортске инфраструктуре, организацију спортских догађаја и набавку спортске опреме и реквизита.

Мере које ће бити спроведене су информативно-едукативне, институционално-управљачко-организационе и инвестиционе.

Носиоци реализације: општина Врбас, Центар за физичку културу „Драго Јововић” Врбас, организације цивилног друштва и спортска удружења.

Предвиђене мере ће бити финансиране из Општинског буџета, донација покрајинских и републичких органа, као и кроз програме и пројекте међународне, регионалне и прекограничне сарадње (ЕУ, билатерални донатори, међународне организације, итд.).

Израда пројектно-техничке документације за санацију, адаптацију и реконструкцију објеката за спорт и рекреацију биће финансирана из буџета општине Врбас и средстава добијених по конкурсима покрајинских и републичких органа.

ОУ општине Врбас сваке године планира део средстава за реализацију горе наведених мера.

Период реализације: 2022–2030. године.

- Мера 2.4.1. Развој спортске инфраструктуре намењене деци и омладини, рекреативцима, спортистима, спортско-рекреативном туризму у општини Врбас
- Мера 2.4.2. Израда и спровођење Програма развоја спорта у општини Врбас
- Мера 2.4.3. Организовање спортских догађаја и реализација програма који популаризују и чине спорт доступним деци и омладини, женама, особама са инвалидитетом
- Мера 2.4.4. Набавка савремене и стандардизоване спортске опреме у јавним установама и институцијама намењеним правилном и здравом развоју

**ПРИОРИТЕТНИ ЦИЉ 2.5. Развој и унапређење омладинске политике,
волонтеризам и активизам код младих**

До краја 2030. године унапређено је неформално образовање и развијени су волонтеризам и активизам

Индикатори	Почетна вредност	Циљана вредност 2030.
2.5.1. Број омладинских акција и пројеката	10 годишње	15 годишње
2.5.2. Број обука и едукација младих	12	20
2.5.3. Број активних волонтера/волонтерки	50	100

Мере планиране у периоду 2022–2030. године односе се на активности које су усмерене на унапређење положаја младих у општини Врбас кроз запошљавање младих, оснаживање младих да учествују у процесу доношења одлука, промоцију волонтеризма, итд.

Мере које ће бити спроведене су информативно-едукативне и институционално-управљачко-организационе.

Предвиђене мере ће бити финансиране из Општинског буџета, донација покрајинских и републичких органа, као и кроз програме и пројекте међународне, регионалне и прекограничне сарадње (ЕУ, билатерални донатори, међународне организације, итд.).

ОУ општине Врбас сваке године планира део средстава за реализацију горе наведених мера.

Носиоци реализације: општина Врбас, Канцеларија за младе и омладинске организације.

Период реализације: 2022–2030. године.

- Мера 2.5.1. Оснаживање младих кроз стицање знања, вештина и ставова (компетенција) за активизам и за разумевање проблема
- Мера 2.5.2. Веће запошљавање младих кроз изградњу капацитета, стицање нових знања из релевантних области, кроз преквалификацију
- Мера 2.5.3. Организовање омладинских клубова као простора за све младе који у њему могу пронаћи различите садржаје, простор за себе и своје идеје
- Мера 2.5.4. Подршка развоју и унапређењу Канцеларије за младе

ПРИОРИТЕТНИ ЦИЉ 2.6. Унапређење механизма за подршку цивилном сектору

До краја 2030. године унапређени су услови за рад и активности организација цивилног друштва

Индикатори	Почетна вредност	Циљана вредност 2030.
2.6.1. Број припремљених пројеката од стране локалних ОЦД	71	85
2.6.2. Број одобрених пројеката које су припремиле локалне ОЦД	70	85
2.6.3. Број припремљених пројеката из области родне равноправности	1	2

Мере планиране у периоду 2022–2030. године односе се на активности које су усмерене на унапређење невладиног сектора (цивилног сектора) кроз едукацију, учешће у процесу доношења одлука, активности које су усмерене на родну равноправност, итд.

Мере које ће бити спроведене су информативно-едукативне.

Предвиђене мере ће бити финансиране из Општинског буџета, донација покрајинских и републичких органа, као и кроз програме и пројекте међународне, регионалне и прекограничне сарадње (ЕУ, билатерални донатори, међународне организације, итд.).

ОУ општине Врбас сваке године планира део средстава за реализацију горе наведених мера, видљивих кроз Програмски буџет и Акциони план.

Период реализације: 2022–2030. године.

Носиоци реализације: општина Врбас и организације цивилног друштва.

- ➔ Мере 2.6.1. Припрема и спровођење едукативних активности за ОЦД и неформалних група, Локални акциони план за ОЦД
- ➔ Мере 2.6.2. Припрема и спровођење активности које доприносе активном учешћу грађана у процесу доношења одлука и промоцији волонтеризма – кроз редовне конкурсе
- ➔ Мере 2.6.3. Припрема и спровођење активности и пројеката из Локалног акционог плана за родну равноправност

РАЗВОЈНИ ПРАВАЦ 3. РАЗВОЈ ЕКОНОМИЈЕ

Стратешки циљ: До краја 2030. године припремити сву неопходну просторно-планску и пројектно-техничку документацију за развој и опремање радних и индустријских зона, унапредити сарадњу са локалном пословном заједницом, поспешити постојећу пољопривредну производњу и обогатити и развити локалну туристичку понуду.

Допринос Циљевима одржвог развоја УН – Агенда 2030.

Циљ 2. Свет без глади

Потциљ 2.3. До 2030. године удвостручити пољопривредну продуктивност и приходе малих произвођача хране, посебно жена, староседелачких народа, породичних пољопривредника, сточара и рибара, укључујући сигуран и једнак приступ земљи, другим производним ресурсима и улагањима, знању, финансијским услугама, тржишту и могућности додавања вредности и запошљавању.

Потциљ 2.4. До 2030. године обезбедити одрживе системе производње хране и применити еластичне пољопривредне праксе које повећавају продуктивност и производњу, које помажу у одржавању екосистема, које јачају капацитет за прилагођавање климатским променама, екстремним временским условима, сушама, поплавама и другим катастрофама и које прогресивно побољшавају земљу и квалитет земљишта.

Циљ 8. Достојанствени рад и економски раст

Потциљ 8.2. Постићи веће нивое економске продуктивности кроз диверзификацију, технолошку надоградњу и иновације, укључујући фокусирање на секторе високе додане вредности и радно интензивне секторе

Потциљ 8.3. Промовисати развојно оријентисану политику која подржава продуктивне активности, достојно отварање нових радних места, предузетништво, креативност и иновације и подстиче формализацију и раст микро, малих и средњих предузећа, укључујући приступ финансијским услугама

Потциљ 8.5. До 2030. године постићи потпуно и продуктивно запослење и пристојан рад за све жене и мушкарце, укључујући младе и особе са инвалидитетом, и једнаку плату за рад једнаке вредности

Потциљ 8.9. До 2030. године осмислити и спровести политике за промоцију одрживог туризма који ствара радна места и промовише локалну културу и производе

Циљ 9. Индустија, иновације и инфраструктура

Потциљ 9.1. Развити квалитетну, поуздану, одрживу и отпорну инфраструктуру, укључујући регионалну и прекограничну инфраструктуру, за подршку економском развоју и људском благостању, са фокусом на приступачан и једнак приступ за све.

ПРИОРИТЕТНИ ЦИЉ 3.1. Планирање, пројектовање и изградња савремених инфраструктурних мрежа и објеката

До краја 2030. године припремљена је сва неопходна просторно–планска и пројектно-техничка документација и реконструисана/изграђена неопходна инфраструктура у радним зонама

Индикатори	Почетна вредност	Циљана вредност 2030.
3.1.1. Број припремљених просторнопланских докумената (ПП, ПГР, ПДР)	ПП=1/1 Измењен ПГР=6 има/4 измењена ПДР= 16	100%
3.1.2. Број припремљене пројектно-техничке документације	Н/А	100%
3.1.3. Километри/Површине реконструисане и изграђене инфраструктуре у радним зонама	Н/А	100%

Мере планиране у периоду 2022–2030. године односе се на израду урбанистичких планова и урбанистичко-техничких докумената, пројектно-техничке документације за изградњу и реконструкцију комуналних објеката у индустријским зонама.

Мере које ће бити спроведене су инвестиционе.

Предвиђене мере ће бити финансиране из Општинског буџета, донација републичких органа, као и кроз програме и пројекте међународне, регионалне и прекограничне сарадње (ЕУ, билатерални донатори, међународне организације, итд.).

ОУ општине Врбас сваке године планира део средстава за реализацију горе наведених мера.

Носиоци реализације: организациона јединица у ОУ општине Врбас за послове урбанизма и општина Врбас.

Период реализације: 2022–2030. године.

- Мера 3.1.1. Израда урбанистичких планова и урбанистичко-техничких пројеката за недостајуће Индустијске/Пословне зоне
- Мера 3.1.2. Израда пројектно-техничке документације за реконструкцију комуналних објеката и за изградњу и реконструкцију комуналне инфраструктуре
- Мера 3.1.3. Израда пројектно-техничке документације и изградња трафо станице у новој индустријској зони
- Мера 3.1.4. Израда пројектно-техничке документације за реконструкцију водоводне мреже
- Мера 3.1.5. Израда пројектно-техничке документације за инфраструктурне објекте од значаја за локални развој Општине

ПРИОРИТЕТНИ ЦИЉ 3.2. Привлачење и подстицај развоја инвестиција

До краја 2030. године унапређен привредни амбијент општине Врбас заједно са промоцијом стварања повољне пословне климе

Индикатори	Почетна вредност	Циљана вредност 2030.
3.2.1. Број регистрованих привредних субјеката	1.719	Повећање за 5%
3.2.2. Број примљених писама о намерама за улагање	6	10

Мере планиране у периоду 2022–2030. године односе се на активности које су усмерене на промоцију општинских инвестиционих потенцијала у области производне индустрије, туризма, пољопривреде, итд.

Мере које ће бити спроведене су подстицајне, инвестиционе и информативно-едукативне.

Предвиђене мере ће бити финансиране из Општинског буџета, донација покрајинских и републичких органа и кроз програме и пројекте међународне, регионалне и прекограничне сарадње (ЕУ, билатерални донатори, међународне организације, итд.).

ОУ општине Врбас сваке године планира део средстава за реализацију горе наведених мера.

Носиоци реализације: општина Врбас, Национална служба за запошљавање Врбас, привредни субјекти и организациона јединица у ОУ општине Врбас за послове привреде и локално економског развоја.

Период реализације: 2022–2030. године.

- Мера 3.2.1. Успостављање индустријске зоне и опремање
- Мера 3.2.2. Формирање слободне царинске зоне
- Мера 3.2.3. Развој ГИС система
- Мера 3.2.4. Промоција и представљање Општине за повољно инвестиционо улагање

ПРИОРИТЕТНИ ЦИЉ 3.3. Успостављање механизма за подршку повољном пословном амбијенту

До краја 2030. године унапређен је привредни амбијент у општини и јавно-приватни дијалог

Индикатори	Почетна вредност	Циљана вредност 2030.
3.3.1. Број регистрованих привредних субјеката	1.719	Повећање за 5%
3.3.2. Број заједничких пројеката и иницијатива које су спроведене у сарадњи приватног и јавног сектора	2	4
3.3.3. Број незапослених лица на евиденцији НСЗ	3.655	смањење 5-10%

Мере планиране у периоду 2022–2030. године односе се на активности које су усмерене на пружање подршке унапређењу повољног пословног окружења у општини Врбас.

Мере које ће бити спроведене су подстицајне, инвестиционе и информативно-едукативне.

Предвиђене мере ће бити финансиране из Општинског буџета, донација покрајинских и републичких органа, као и кроз програме и пројекте међународне, регионалне и прекограничне сарадње (ЕУ, билатерални донатори, међународне организације, итд.).

ОУ општине Врбас сваке године планира део средстава за реализацију горе наведених мера.

Носиоци реализације: организациона јединица у ОУ општине Врбас за привреду и локално-економски развој, Национална служба за запошљавање Врбас, Регионална развојна агенција Бачка и општина Врбас.

Период реализације: 2022–2030. године.

- Мера 3.3.1. Израда Програма локалног економског развоја и спровођење мера: Привлачење инвеститора – регионалне инвестиционе помоћи и мере де минимис помоћи
- Мера 3.3.2. Јачање капацитета ЛЕР-а у циљу стварања одрживог пословног амбијента
- Мера 3.3.3. Промоција и представљање општине Врбас као општине са повољним пословним окружењем
- Мера 3.3.4. Унапређење положаја незапослених лица кроз подршку мерама активне политике запошљавања у сарадњи са НСЗ

ПРИОРИТЕТНИ ЦИЉ 3.4. Развој и унапређење саобраћајне инфраструктуре

До краја 2030. године изграђена је нова и реконструисана постојећа саобраћајна инфраструктура

Индикатори	Почетна вредност	Циљана вредност 2030.
3.4.1. Број километара реконструисане саобраћајне инфраструктуре	400 m	20%
3.4.2. Број километара изграђене саобраћајне инфраструктуре	1,2 km	20%
3.4.3. Број регулисаног мирујућег саобраћаја	65 места	100 места

Мере планиране у периоду 2022–2030. године односе се на активности које су усмерене на повећање квалитета локалне путне мреже и повећање мобилности грађана.

Мере које ће бити спроведене спадају у групу инвестиционих мера.

Предвиђене мере ће бити финансиране из Општинског буџета, али и из донација од стране покрајинских и републичких органа, као и кроз програме и пројекте међународне, регионалне и прекограничне сарадње (ЕУ, билатерални донатори, међународне организације, итд.).

ОУ општине Врбас сваке године планира део средстава за реализацију горе наведених мера.

Носиоци реализације: организациона јединица у ОУ општини Врбас за послове саобраћаја, општина Врбас и ЈКП „Комуналац“ Врбас.

Период реализације: 2022–2030. године.

- Мера 3.4.1. Развијена, изграђена и реконструисана саобраћајна инфраструктура
- Мера 3.4.2. Уређење пешачке зоне
- Мера 3.4.3. Уређење слободног и безбедног кретања становништва кроз уређене пешачке зоне, тротоаре, итд.
- Мера 3.4.4. Регулисање мирујућег саобраћаја
- Мера 3.4.5. Ревитализација локалних путева у насељеним местима
- Мера 3.4.6. Израда техничке документације за унапређење безбедности учесника у саобраћају

ПРИОРИТЕТНИ ЦИЉ 3.5. Успостављање механизма за подршку развоју пољопривреде и руралном развоју

До краја 2030. године унапређен развој свих сектора пољопривредне производње и бољи пласман пољопривредних производа

Индикатори	Почетна вредност	Циљана вредност 2030.
3.5.1. Број пољопривредних газдинстава која користе општинске субвенције	30	100
3.5.2. Износ општинских субвенција која су намењена пољопривредним газдинствима	1.000.000 РСД	5.000.000 РСД

Мере планиране у периоду 2022–2030. године односе се на активности које су усмерене на развој пољопривреде и рурални развој кроз нове инвестиције и брендирање пољопривредних производа са територије општине Врбас.

Мере које ће бити спроведене су подстицајне, инвестиционе и информативно-едукативне.

Предвиђене мере ће бити финансиране из Општинског буџета, донација покрајинских и републичких органа, као и кроз програме и пројекте међународне, регионалне и прекограничне сарадње (ЕУ, билатерални донатори, међународне организације, итд.).

ОУ општине Врбас сваке године планира део средстава за реализацију горе наведених мера.

Носиоци реализације: Организациона јединица за пољопривреду ОУ општине Врбас, Национална служба за запошљавање, Регионална развојна агенција Бачка и Општинска управа Врбас.

Период реализације: 2022–2030. године.

- Мера 3.5.1. Израда и реализација Програма пољопривреде и руралног развоја
- Мера 3.5.2. Континуирана едукација и информисање пољопривредних произвођача о стандардима и прописима у производњи здраве и органске хране, о ЕУ стандардима и регулативама у пољопривредној производњи и производњи хране
- Мера 3.5.3. Диверзификација руралне економије и унапређење квалитета живота у руралним подручјима
- Мера 3.5.4. Унапређење пласмана пољопривредних производа
- Мера 3.5.5. Подстицање успостављања система за наводњавање и одводњавање пољопривредних површина
- Мера 3.5.6. Подршка за брендирање и промоцију пољопривредних и прехрамбених производа са територије општине Врбас
- Мера 3.5.7. Посете пољопривредним сајмовима и манифестацијама у Републици Србији и иностранству

ПРИОРИТЕТНИ ЦИЉ 3.6. Развој туризма

До краја 2030. године унапредити локалну туристичку понуду и унапредити услове за развој руралног туризма

Индикатори	Почетна вредност	Циљана вредност 2030.
3.6.1. Износ прихода од туризма на годишњем нивоу, од боравишне таксе	2018. 2.091.950 РСД 2019. 1.510.840 РСД 2020. 623.610 РСД 2021. 1.278.830 РСД до септембра	4.000.000 РСД

3.6.2. Број туриста укупно (домаћи и страни)	2018. 6.497 2019. 6.243 2020. 3.104 2021. 2.680 до септембра	15.000
3.6.3. Број запослених у сектору услуге смештаја и исхране	257 (РЗС Билтен)	Повећање за 20%

Мере планиране у периоду 2022–2030. године односе се на активности које су усмерене на развој туризма кроз нове инвестиције и промоцију туристичких потенцијала Општине.

Мере које ће бити спроведене су подстицајне, инвестиционе и информативно-едукативне.

Предвиђене мере ће бити финансиране из Општинског буџета, донација покрајинских и републичких органа, као и кроз програме и пројекте међународне, регионалне и прекограничне сарадње (ЕУ, билатерални донатори, међународне организације, итд.). Одређене постављење мере могу бити финансиране и кроз јавно-приватна партнерства.

ОУ општине Врбас сваке године планира део средстава за реализацију горе наведених мера.

Носиоци реализације: Туристичка организација општине Врбас и Општинска управа Врбас, Центар за физичку културу „Драго Јововић“ Врбас и општина Врбас.

Период реализације: 2022–2030. године.

- Мера 3.6.1. Израда Програма за развој туризма 2022–2025. године
- Мера 3.6.2. Изградња путне инфраструктуре у циљу развоја туризма
- Мера 3.6.3. Унапређење капацитета запослених у туризму
- Мера 3.6.4. Промоција туристичких потенцијала
- Мера 3.6.5. Адаптација и реконструкција туристичких објеката и изградња туристичких објеката, као и подршка етно смештајним капацитетима

5. Институционални оквир за спровођење плана развоја општине Врбас

Општина Врбас ће кроз дефинисан механизам улога и одговорности, вршити праћење спровођења и реализације усвојеног Плана развоја општине Врбас, а о резултатима овог процеса биће припремани посебни извештаји. Одговорност за реализацију и спровођење програма и пројеката и достизање постављених индикатора имају Општинска управа, тј.

надлежна одељења и службе. Општина ће у сам процес спровођења и реализације усвојеног Плана развоја, укључити и друге актере.

Наведени процес састоји се од три следљиве активности, а то су:

- праћење
- вредновање
- извештавање.

Одговорна тела за спровођење горе наведених активности су:

- Општинско веће
- Општинска управа
- Комисија за праћење спровођења Плана развоја општине Врбас 2022–2030. године.

Комисију за праћење спровођења Плана развоја општине решењем ће именовати председник општине Врбас, а чиниће је представници ОУ, јавних предузећа, представници привреде и ОЦД. Комисија за спровођење Плана састајаће се на сваких шест (6) месеци, уз обавезу и чешћег састајања, у складу са решењем председника Општине..

Праћење (мониторинг) реализације програма и пројеката дефинисаних Планом је систем прикупљања и обраде података у вези са реализацијом појединих активности у оквиру сваког програма. Сврха прикупљања и обраде података је упоређивање постигнутих резултата у оквиру сваког од програма и пројеката, у односу на планиране резултате.

Праћење се врши континуирано, а за то се користе унапред дефинисани и припремљени обрасци, прихватљиви за подносиоца процеса праћења, и базе података, које је потребно ажурирати у складу са доступним подацима званичне статистике (секундарни подаци).

Поред секундарних података из званичне статистике, прикупљаће се и примарни подаци, а одговорност за наведену активност имају руководиоци одељења ОУ, у складу са надлежностима за конкретне податке. Прикупљени подаци се уносе у претходно припремљене обрасце (базе), а одељења самостално могу одлучити о начину прикупљања података (интервју, упитник, анкета и сл.), као и о форми образаца (базе).

Посебно је значајно водити рачуна о јасном дефинисању улога и одговорности у делу прикупљања података, где ће овај посао бити дефинисан као системска активност, а не као једнократни задатак.

Извештавање је активност која се спроводи након завршетка активности прикупљања података, а подразумева припрему шестомесечног и годишњег извештаја о спровођењу Плана, у оквиру поступка прописаном за израду извештаја о спровођењу Средњорочног плана.

Општина Врбас, као обвезник средњорочног планирања, у обавези је да прати и анализира напредак у остварењу циљева из Средњорочног плана и резултате спроведених мера и

активности (на основу остварених вредности показатеља учинка и утрошених средстава). На основу ове анализе обвезници средњорочног планирања до 15. марта текуће године израђују годишњи извештај о спровођењу Средњорочног плана и годишњи извештај о учинку Програмског буџета за претходну фискалну годину.

Поред годишњег извештаја, Општинско веће, истеком сваке треће календарске године од доношења Плана развоја, утврђује предлог извештаја о учинцима спровођења Плана развоја, који подноси на усвајање Скупштини општине, најкасније у року од шест месеци од истека тог рока. Годишњи извештај о спровођењу Плана развоја општине и Извештај о учинцима спровођења, се објављује на интернет страници Општине, најкасније 15 дана од дана усвајања. Након усвајања извештаја о учинцима, Општинско веће и Скупштина општине могу утврдити потребу спровођења ревизије Плана развоја, на основу чега се приступа изради предлога измена и допуна Плана развоја. План развоја општине мења се и допуњује у процедури прописаној за његово усвајање.

6. SWOT анализе

SWOT (Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats) анализа представља анализу екстерних (снаге и слабости) и интерних (шансе и претње) фактора. Ова анализа представља основу за стратешко планирање, односно дефинисање будућих циљева, пројеката и мера.

РАЗВОЈНИ ПРАВАЦ 0. УНАПРЕЂЕЊЕ ЈАВНЕ УПРАВЕ

СНАГЕ	СЛАБОСТИ
Дигитализовани водови – вода, канализација, топлотод, електро-водови, оптички и комуникациони водови Уређен поступак изградње, постављање и одржавање споменика и спомен обележја на површинама јавне намене на територији општине Врбас, као и услови и начин обезбеђивања средстава за њихову изградњу, постављање, одржавање и заштиту, вођење евиденције о изграђеним и постављеним споменицима и спомен обележјима, реконструкција и санација споменика и спомен обележја и друго Наставак развоја Е-управа У ОУ је задовољавајућа опремљеност, јер се континуирано из године у годину обнавља ИТ опрема ОУ користи све софтвере и програме које су донирала надлежна републичка министарства – матичне књиге, ЛПА, ЦЕОП, дечији додатак, борачко-инвалидска заштита, итд. ГИС систем постоји и користи се Постоји интернет апликација 48 сати за пријаву комуналних проблема и користи се ОУ користи и софтвере које је купила – писарница (вођење предмета и праћење тока предмета), УЉР, (ОУ је ове године купила софтвер са лиценцом од 3 године Spohos	Не врши се редовно ажурирање базе података дигиталних водова База података о непокретностима у јавној својини општине није успостављена – прикупљају се подаци Није усвојен План капиталних инвестиција Просечна опремљеност ИТ опремом (рачунари, штампачи, брзи скенери са аутоматским увлачењем страница, итд.) у јавним предузећима и установама Општина није успоставила Јединствено управно место Локална јавна предузећа немају ажурирану базу корисника Не постоји обједињена наплата рачуна за локална јавна предузећа Нису уређени услови и начин обављања комуналне делатности управљања јавним паркиралиштима кроз систем наплате и контроле и уклањања непрописно паркираних возила у складу са законом, као и услови за вршење и поверавање послова редовног одржавања јавне расвете, као и обезбеђивања редовног снабдевања електричном енергијом за јавно осветљење у складу са законом Мали број пројеката и иницијатива за јавно-

Endpoint Protection antivirus средствима које је добила од Министарства државне управе и локалне самоуправе) Извршено је именовање и промена кућних адреса у сарадњи са РГЗ и израђене су табле и стубови ОУ и јавна предузећа и установе су умрежени мобилном телефонијом Део запослених у ОУ поседује довољно капацитета за рад на донаторским пројектима (ЕУ, УН агенције, стране амбасаде, итд.) Директан пренос седница Скупштине општине преко радија и сајта Општине Одлична наплата пореза на имовину Општина је увела редовну праксу партиципативног буџетирања Добра сарадња општинског руководства и ОУ са удружењима грађана Успостављен транспарентан, одговоран и контролисан поступак доделе средстава удружењима грађана, црквама и другим верским заједницама, спортским удружењима, удружењима националних мањина, добровољним ватрогасним друштвима и др. Донета Декларација о улози функције управљања људским ресурсима у општини Врбас (Сл. лист општине Врбас, број 17/2021) Успостављен адекватни механизам за разоткривање корупције кроз заштиту узбуњивача кроз управљање пријавама и представкама у ОУ Отклоњене околности и могућности утицаја на рад ЈЛС кроз давање донација доношењем Одлуке о контроли и реализацији донација општине Врбас (Сл. лист општине Врбас, број 31/2021) Формиран Штаб за ванредне ситуације и Штаб	приватна партнерства и недостатак интерног акта којим би се обезбедило отклањање ризика од корупције у примени прописа у области јавно-приватних партнерстава и концесије Непостојање меморандума о сарадњи ОЦД и ЈЛС Потребно донети упутство о систему праћења препорука из извештаја интерног ревизора и Упутство о праћењу препорука из Извештаја о финансијском управљању и контроли, као и измену и допуну Правилника о финансијском управљању и контроли и едукација руководиоца одељења, како би више били укључени у припрему извештаја за Министарство финансија Део запослених у ОУ, јавним предузећима и установама не поседују довољно капацитета за припрему и спровођење пројеката из ЕУ и других фондова Није успостављено родно одговорно буџетирање у поступку припреме и доношења буџета Донети акт који прописује услове и критеријуме за одређивање додатних погодности за плаћање доприноса за објекте од посебног значаја за развој Општине Делимично је извршена дигитализација рада Скупштине општине Стручни капацитети радника у ОУ се не користе у потпуности, потребно је радити на већој мотивисаности запослених за континуирану едукацију и усавршавање Незадовољавајућа опремљеност компјутерским програмима Није извршено оптимално коришћење канцеларијског простора у ОУ Непостојање базе волонтера на нивоу Општине Не постоји стратешко планирање развоја система за ванредне ситуације (уређење критичних места, набавка опреме и технике,
---	---

за жетву Добра сарадња са Канцеларијом за јавна улагања РС и Управом за капитална улагања АПВ Добра сарадња са Комесаријатом за избегла и расељена лица Постојање плана за процену ризика од катастрофа за општину Врбас Успостављено пружање услуге бесплатне правне помоћи у ОУ	оспособљавање добровољних друштава и сл.) Систем финансијског управљања и контроле делимично је спроведен
ШАНСЕ	ПРЕТЊЕ
Наставак развоја Е-управе Већа партиципација грађана и привреде у процесу доношења општинских одлука Јавно-приватна партнерства Оријентисаност државе ка реформама Могућност регионалне сарадње и повезивање са другим локалним самоуправама, као и вишим нивоима власти Сарадња са цивилним сектором у припреми и реализацији предлога пројеката Коришћење доступних фондова за реформу администрације, развој управе (за ГИС пројекте, за унапређење система менаџмента у ОУ, за пројекте дигиталне инфраструктуре, итд.) као и за едукацију кадрова Наставак процеса придруживања ЕУ	Одлив образовног кадра у веће средине и у иностранство Даља централизација и јачање положаја Републике у односу на ЈЛС Недовољна трансферна средства за пренете надлежности – образовање, социјална заштита, итд. Нижи коефицијенти за службенике у општинским управама од плата службеника на истим пословима у градским управама Одлагање примене новог Закона о платама службеника и намештеника у АП и ЈЛС

РАЗВОЈНИ ПРАВАЦ 1. РАЗВОЈ ИНФРАСТРУКТУРЕ И ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

СНАГЕ	СЛАБОСТИ
Повољан географски положај Општине Квалитетно земљиште и богатство у водним ресурсима Организовано снабдевање водом за пиће, на територији Општине Општина има Централно постројење за прераду отпадних вода (ЦППОВ) у чију је изградњу Европска унија уложила 23 милиона евра Значајан потенцијал биомасе, потенцијал геотермалних вода, соларни потенцијал, могућност коришћења топлотних пумпи, потенцијал ветра и хидро потенцијал на каналској мрежи Сва насеља су систему организованог сакупљања комуналног чврстог отпада (покривеност око 93%) Постојање приватних иницијатива у погледу одрживог управљања отпадом (оператери са дозволама за управљање отпадом) Законом заштићена природна добра (Парк природе „Јегричка”, два споменика природе) Већи број удружења грађана у области екологије и заштите животне средине Покривеност целе територије Општине просторно планском документацијом Уређени услови коришћења кеса за испоруку робе на месту продаје робе и услуга, обавезе у погледу материјала од којих је кеса произведена, као и права и обавезе трговца у вези са коришћењем кеса код испоруке робе на месту продаје, на територији општине Врбас. Такође, од 1. јануара 2022. године замена лаких пластичних кеса папирним кесама и торбама за куповину Упостављен систем одлагања расходованог	Недовољно искоришћени природни ресурси Одсуство система за третман отпадних вода код привредних субјеката/индустрије Квалитет пијаће воде у сеоским насељима Несанитарна главна депонија Дивље депоније/сметлишта Непостојање мониторинга аерозагађења (нема мерних станица) Недовољно развијена сепарација и рециклажа чврстог отпада Нема система мониторинга квалитета пољопривредног земљишта (плодност, тешки метали, пестициди итд.) Недовољна површина под јавним зеленилом у Општини Нереализован пројекат уређења обала Великог Бачког канала – Шлајза Нема система мониторинга квалитета ваздуха Недовољно формирање ветрозаштитног појаса и успостављање и одржавање појаса под шумом Непостојање евиденције шума у јавној својини на територији Општине Не постоји акт којим се регулишу уређивање и одржавање главне депоније и дивљих депонија Није успостављен систем одлагања старог канцеларијског папира и картона у складу са законском регулативом у свим јавним институцијама

информатичког – опасног отпада из ОУ у складу са законском регулативом Постојање буџетског фонда за енергетску ефикасност и Локалног акционог плана за унапређење енергетске ефикасности у стамбеном сектору Донети акт о акустичним зонама на територији Општине Добро организована ловачка и риболовачка удружења У току је израда Локалног плана управљања отпадом У току је израда Локалног регистра извода загађивача и објављивање извештаја на званичном сајту Општине	
ШАНСЕ	ПРЕТЊЕ
Међуопштинска, међурегионална и међудржавна сарадња у погледу заједничких пројеката везаних за екологију и ЗЖС Сарадња са научним/стручним институцијама/организацијама, у погледу пројеката везаних за екологију и ЗЖС Коришћење страних фондова за финансирање пројеката у области екологије и ЗЖС Повећање свести грађана о енергетској ефикасности	Климатске промене Недостајући складишни простор за биомасу Лоша казнена политика за непоштовање прописа у области ЗЖС

РАЗВОЈНИ ПРАВАЦ 2. УНАПРЕЂЕЊЕ ДРУШТВЕНИХ ДЕЛАТНОСТИ

СНАГЕ	СЛАБОСТИ
Мултинационална и мултикултурална средина Капацитети ПУ су задовољавајући (обухват деце 4-6 година) Релативно повољан Индекс друштвеног	Процес демографског старења становништва Процес укупне депопулације Број ђака у основним школама се перманентно смањује

развоја Ниска стопа криминалитета Добра образовна инфраструктура Велико искуство и стручност запослених у области здравствене заштите Општа болница у Врбасу пружа секундарну здравствену заштиту становништву на територији Јужнобачког округа из општина Врбас, Србобран, Бечеј, Мали Иђош, Бач, Бачка Паланка, Кула и насељених места Руски Крстур и Липар Покривеност територије општом здравственом заштитом и хитном медицинском помоћи током 24 сата (Општа болница, Дом здравља „Вељко Влаховић” Врбас, амбуланте и Служба хитне медицинске помоћи) Постојање Полицијске станице у Врбасу Добра сарадња полиције са ОУ, установама предшколског, основног и средњег образовања Поштовање радног времена рада угоститељских објеката у сарадњи са комуналном инспекцијом Постојање Општинског савета за безбедност саобраћаја Успешан рад Центра за социјални рад (ЦСР) Систем финансирања социјалне заштите са свих нивоа и из различитих извора финансирања Формирана Канцеларија за младе (КЗМ) Богато културно наслеђе, традиција, велики број манифестација, културно-уметничких друштава и удружења Постојање многобројних НВО Добра сарадња НВО са ОУ Добра сарадња организације Црвеног крста	Недостатак финансијских средстава локалне самоуправе за финансирање културе, спорта, здравства и образовања Недовољни капацитети у ПУ за узраст од 1–3 године Недовољан број лекара специјалиста Неадекватна опремљеност одређених здравствених јединица Степен самофинансирања јединица локалне самоуправе има опадајући тренд Недовољни капацитети ЦСР Недовољан број стручног кадра (социјалних радника, психолога, педагога) Проблем проналажења посла након школовања Неусклађеност квалификационе структуре са потребама тржишта, недовољно практично усавршавање Недовољно финансијских средстава за даљи развој НВО Мали капацитети постојећих удружења за припрему и спровођење пројеката Неуспостављен систем дуалног образовања Недовољна усклађеност образовног система потребама тржишта рада – понуде и потражње на тржишту радне снаге Недостатак стручног кадра из области информационах технологија, математике, страних језика Непостојање позоришта у граду Потребна је адаптација једног броја сеоских домова културе, као и рад на већој заинтересованости руралног становништва за програме културе Није обезбеђен адекватан приступ свим јавним институцијама на територији Општине особама са инвалидитетом
---	--

са ЈЛС, као и са установама образовања Увођење стипендирања најбољих редовних студената високошколских установа са пребивалиштем на територији Општине Врбас почев од 2022. године, а у циљу спречавања одлива младих високообразованих у друге средине Успостављање дневног боравка за децу са сметњама у развоју и инвалидитетом Значајан број локалних мера популационе политике Сервис Е-беба Постоји систем предшколског, основног, средњег и високог образовања Редовно се промовишу успеси ученика Формиран је Општински савет родитеља Уведен је једносменски обогаћени рад у неколико установа образовања Организује се Сајам образовања за ученике основних и средњих школа као помоћ у избору будућег занимања Постоји пројектно-техничка документација за реконструкцију и енергетску санацију појединих основних и средњих школа, као и објеката ПУ Подршка ЈЛС развоју спорта у смислу подршке раду и финансирању спортских организација, систем школског спорта, као и подршке путем стипендирања најуспешнијих спортиста Успешно ради велики број спортских клубова Традиција и добри спортски резултати Велики број младих и талентованих спортиста Искуство спортских радника у организацији спортских такмичења и манифестација Добро организовани територијални	Непостојање правника или обједињене правне службе која би се бавила искључиво институцијама културе, праћењем закона, спровођењем јавних набавки, судским споровима, имовином установа културе и сл. Није успостављен систем видео надзора над објектима ПУ и школа на територији Општине у сврху повећања безбедности запослених и деце, као и заштите објеката Недовољна пројектна активност ПУ и школа у оквиру ЕУ фондова Недовољан број пројеката који се баве родном равноправношћу Социјално-економски изазови везани за најугроженије категорије – пример Роми, самохрани родитељи, жртве насиља и остале категорије Недовољна развијеност услуга социјалне заштите (лични пратилац, прихватилиште за незбринута лица, персонални асистент...)
--	--

спортски савез и постојање спортских стручњака са лиценцом Општина у надлежности има спортски комплекс Центар за физичку културу „Драго Јововић” Врбас који поседује салу за дворанске спортове и трим кабинете и базене на отвореном и затворени базен на ком се редовно организују обуке за непливаче основношколског узраста Сарадња са Министарством омладине и спорта РС, Покрајинским секретаријатом за спорт и омладину и другим националним и регионалним организацијама и институцијама Геронтолошки центар у Општини је установа за смештај старих и одраслих лица која поседује два одвојена објекта и то одељење у Врбасу и одељење у Куцури Донет локални акциони план о социјалном укључивању Рома и Ромкиња у општини Врбас за период од 2022–2026. године Формирано Координационо тело за превенцију насиља и злостављања у основним и средњим школама на територији општине Врбас	
Ш А Н С Е	П Р Е Т Њ Е
Унапређење здравствене заштите, инфраструктуре, кадра и опреме Успостављање стабилног система безбедности деце на територији целе Општине, а не само у зони школе Сарадња са локалним властима и ресорним Министарством Спремност младих за покретање сопственог бизниса Повећати учешће финансијских средстава НВО	Исељавање младог становништва Веома мало средстава се опредељује за дотације НВО

РАЗВОЈНИ ПРАВАЦ 3. РАЗВОЈ ЕКОНОМИЈЕ

СНАГЕ	СЛАБОСТИ
Повољан гео-стратешки положај	Недостатак опремљених индустријских зона
Постојање природних, археолошких, верских, културних и спортско-рекреативних туристичких потенцијала	Непостојање програма промоције и развоја туризма
Постојање туристичке организације општине Врбас	Недовољно развијени продајни канали за туристичке производе и за прехранбене производе
Присуство великих, препознатљивих и успешних произвођача пољопривредно-прехранбених производа	Недостатак кадрова занатских занимања
Висок квалитет обрадивог пољопривредног земљишта, добре катастарске структуре на којима је могућа разноврсна биљна и сточарска производња	Обнављање путне инфраструктуре
Традиција у пољопривредној производњи	Недостатак бициклистичких стаза које су непосредно и логички повезане са мрежом јавног превоза и које повезују насељена места или две општине што доприноси развоју туризма
Повољни услови за гајење поврћа на отвореном и затвореном простору (пластеници)	Недостатак бициклистичке паркинг инфраструктуре, као и објеката за изнајмљивање бицикла
Изузетно повољни услови за развој алтернативних и других грана пољопривреде (пчеларство, гајење ловне дивљачи, производња лековитог и ароматичног биља)	Недостатак уређених стајалишта јавног превоза у граду и насељеним местима
Активно удружење пчелара	Недостатак паркинг места у граду
Општина је потписник Декларације за заштиту пчела у Србији	Неповољна предузетничка клима
Искусан и образован кадар у Пољопривредној стручној служби	Техничко-технолошка застарелост елемената електро-енергетске инфраструктуре;
Погодни услови за стабилну и профитабилну пољопривредну производњу	Буџетска средства су недовољна за инвестирање
Општина даје субвенције и подржава рад пољопривредних газдинстава	Недовољно ефикасан трансфер знања у пољопривреди
Постојање гасоводне мреже на комплетној територији Општине	Неорганизовано снабдевање пољопривредних произвођача средствима за заштиту биља и стоке
Општина Врбас се налази на значајном међународном железничком правцу	Недостатак средстава за извођење нових капиталних пројеката уређења и заштите пољопривредног земљишта
	Мали број модерно организованих газдинстава
	Мали број пољопривредних произвођача који

Београд – Будимпешта – Беч, који је изузетно значајан како за транзитни саобраћај, тако и за превоз робе и путника Задовољавајућа покривеност мрежом фиксне, мобилне телефоније, интернет мреже и hotspot локација Богата културно-историјска, тј. антропогена баштина на подручју општине Врбас. Одговарајући број манифестација које промовишу Општину Постојање Одељења које се бави пословима локално-економског развоја у ОУ	има имплементиране и сертификоване стандарде (ГлобалГап, БРЦ, ИФС) Неорганизован наступ пољопривредних произвођача кроз пољопривредне задруге на тржишту Недовољно развијен сеоски и рурални туризам Неизвршен процес комасације на три КО; Слаба пошумљеност Општине; Неразвијена диверсификација економских активности на газдинствима Неразвијен сектор цивилног друштва Недовољна инфраструктурна и комунална опремљеност руралног подручја – пут, вода, канализација, јавна расвета, итд. Недовољно развијен сеоски и рурални туризам
ШАНСЕ	ПРЕТЊЕ
Изградња индустријских зона Добре могућности за развој туризма уз коришћење термоминералних изворишта Модернизација магистралне пруге бр. 2 Изградња пристанишних комплекса Интензивније коришћење обновљивих извора енергије Доступност финансијских средстава из извора виших нивоа власти и фондова ЕУ Већа средства IPARD 3 програма (2021–2027.) у односу на IPARD 2 програм Висок природни потенцијал и расположивост пољопривредног земљишта омогућава примену нових и чистих технологија производње хране Велика потражња органских производа у градовима, могућност стварања рурално – урбаних веза	Раст цена енергента на светском тржишту Недовољно људских капацитета за припрему пројеката и аплицирање код страних донатора/фондова Јака инострана конкуренција услед економске глобализације и либерализације тржишта Све оштрији прописи у погледу безбедности хране и стандарда квалитета на светском тржишту Ограничени капацитети и ресурси ПСС за ефикаснији трансфер знања Недовољно подстицајан амбијент за развој предузетништва и МСП у области пољопривреде и прераде производа Недостатак и висока цена ангажовања радне снаге у пољопривреди Климатске промене и учесталост елементарних непогода

САДРЖАЈ

Редни број		Страна
163.	ОДЛУКА О ДОНОШЕЊУ ПЛАНА РАЗВОЈА ОПШТИНЕ ВРБАС ЗА ПЕРИОД ОД 2022 – 2030. ГОДИНЕ	1449

Издавач: Скупштина општине Врбас
Одговорни уредник: Јелена Ђурковић - Технички уредник: Марија Тот
Адреса: Врбас, Маршала Тита 89 - Телефон: 021/7954-000, факс: 021/705-990
Годишња претплата: 9.000,00 динара - један примерак: 300,00 динара
Жиро рачун број: 840-13640-45 Општинска управа Врбас
Лист излази по потреби - Тираж: 65 примерака
